

ZAKŁAD
DOSKONALENIA
ZAWODOWEGO
WARSZAWA

WOJEWÓDZKI URZĄD PRACY
w WARSZAWIE

**RAPORT PODSUMOWUJĄCY REALIZACJĘ USŁUGI
„ŚWIADCZENIE DZIAŁAŃ AKTYWIZACYJNYCH DLA OSÓB DŁUGOTRWALE
BEZROBOTNYCH” REALIZOWANEJ NA TERENIE WOJEWÓDZTWA MAZOWIECKIEGO**

Okres realizacji 16.03.2015 – 05.12.2016

Realizator Zakład Doskonalenia Zawodowego w Warszawie

Spis treści

Rozdział 1. Opis i założenia usługi.....	4
1.1. Założenia dotyczące zlecenia działań aktywizacyjnych.....	4
1.2. Podstawowe założenia Realizatora usługi wynikające z uregulowań w ramach postępowania publicznego	6
1.3. Główne założenia Realizatora dotyczące realizacji usługi	10
Rozdział 2. Opis realizacji usługi „Świadczenie działań aktywizacyjnych dla osób długotrwale bezrobotnych” na terenie województwa mazowieckiego.....	18
2.1. Charakterystyka uczestników programu	18
2.2. Opis działań realizowanych w ramach etapu I – przeprowadzenie diagnozy i opracowanie projektu działań aktywizacyjnych	28
2.3. Opis działań realizowanych w ramach etapu II – działania na rzecz zatrudnienia uczestników programu	30
2.4. Opis działań realizowanych w ramach etapu III i IV – działania na rzecz utrzymania w zatrudnieniu uczestników programu	36
2.5. Pośrednictwo pracy i współpraca z pracodawcami z uwzględnieniem kontekstu regionów województwa mazowieckiego	38
2.6. Realizacja zleconych działań aktywizacyjnych - trudności, słabe strony, zagrożenia	43
2.6.1. Formalno-prawne uwarunkowania realizacji ZDA.....	43
2.6.2. Uwarunkowania leżące po stronie uczestników programu.....	46
2.6.3. Uwarunkowania leżące po stronie Realizatora.....	50
2.6.4. Uwarunkowania leżące po stronie pracodawców	51
2.7. Uzyskane wskaźniki.....	52
2.7.1. Wskaźnik skuteczności zatrudnieniowej.....	52
2.7.2. Wskaźnik utrzymania w zatrudnieniu	53
2.8. Ocena finansowych parametrów programu.....	54
2.8.1. Kategorie kosztów poniesionych przez Realizatora	55
2.8.2. Ocena zastosowanego w programie sposobu wynagrodzenia Realizatora oraz transzowania środków finansowych.....	56
2.8.3. Ocena skuteczności przyjętych w programie kar za nieosiągnięcie wskaźnika utrzymania w zatrudnieniu oraz umownych	57
Rozdział 3. Ocena modelu zlecenia działań aktywizacyjnych z perspektywy Realizatora	58

Spis tabel

Tabela 1. Struktura rekrutacji uczestników zlecenia działań aktywizacyjnych	19
Tabela 2. Struktura osób bezrobotnych ze względu na przyczynę zaprzestania udziału w zlecaniu działań aktywizacyjnych.....	19
Tabela 3. Struktura osób bezrobotnych ze względu na kryteria zlecenia działań aktywizacyjnych	20
Tabela 4. Struktura osób bezrobotnych ze względu na płeć	20
Tabela 5. Struktura osób bezrobotnych ze względu na wiek	22
Tabela 6. Struktura osób bezrobotnych ze względu na wykształcenie.....	22
Tabela 7. Struktura osób bezrobotnych ze względu na czas pozostawania bez pracy.....	23
Tabela 8. Uczestnicy zlecenia działań aktywizacyjnych korzystający z pomocy społecznej	25
Tabela 9. Dominujące bariery w grupie uczestników zlecenia działań aktywizacyjnych.....	27
Tabela 10. Zestawienie działań wykonanych w ramach pierwszego etapu pracy z bezrobotnym.....	29
Tabela 11. Struktura form aktywizacji - ścieżka podstawowa	31
Tabela 12. Struktura szkoleń zawodowych – ścieżka opcjonalna.....	32
Tabela 13. Zestawienie zorganizowanych kursów zawodowych.....	32
Tabela 14. Struktura stałych kontaktów asystentów aktywizacji z osobami bezrobotnymi realizowanych do dnia 09.05.2016.....	33
Tabela 15. Struktura uczestników, którzy podjęli odpowiednią pracę i utrzymali ją przez okres co najmniej 14 dni.....	33
Tabela 16. Struktura uczestników, którzy podjęli odpowiednią pracę i utrzymali ją przez okres co najmniej 14 dni ze względu na formę zatrudnienia i wysokość wynagrodzenia.....	34
Tabela 17. Struktura uczestników, którzy utrzymali odpowiednią pracę przez okres co najmniej 90 dni ze względu na formę zatrudnienia i wysokość wynagrodzenia.....	37
Tabela 18. Struktura uczestników, którzy utrzymali odpowiednią pracę przez okres co najmniej 180 dni ze względu na formę zatrudnienia i wysokość wynagrodzenia.....	37
Tabela 19. Struktura pozyskanych i zweryfikowanych ofert pracy.....	39
Tabela 20. Struktura pozyskanych i zweryfikowanych ofert pracy ze względu na branżę	40
Tabela 21. Wykorzystanie pozyskanych i zweryfikowanych ofert pracy	41
Tabela 22. Struktura wykorzystanych ofert pracy i uczestników, którzy zaniechali udziału w zlecaniu	41
Tabela 23. Grupy uczestników zlecenia działań aktywizacyjnych.....	44
Tabela 24. Struktura podjęć odpowiedniej pracy.....	52
Tabela 25. Podjęcia zatrudnienia przez uczestników działań aktywizacyjnych.....	53
Tabela 26. Struktura utrzymania odpowiedniej pracy, przez okres co najmniej 90 dni.....	54
Tabela 27. Struktura utrzymania odpowiedniej pracy, przez okres co najmniej 180 dni.....	54

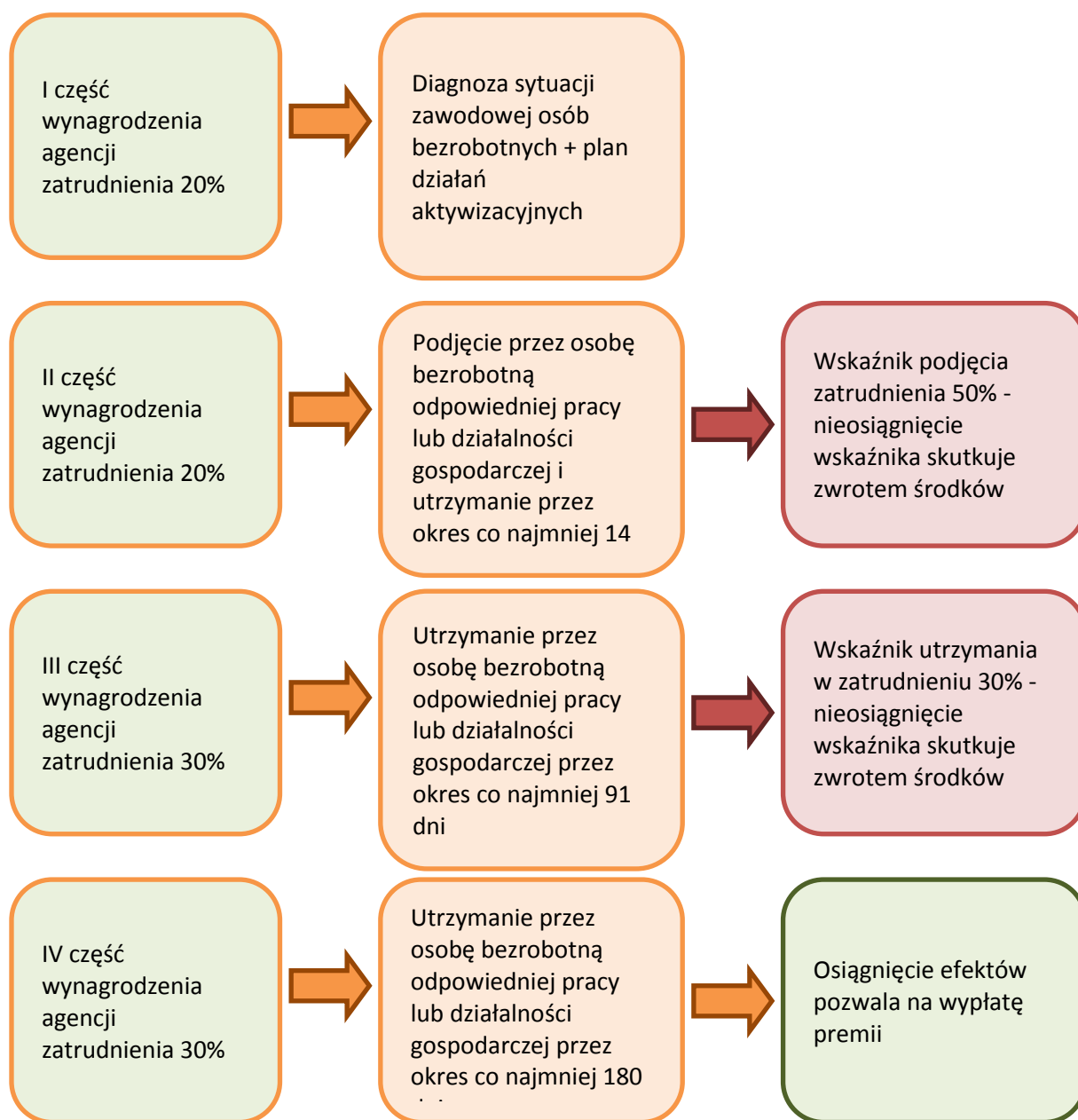
Rozdział 1. Opis i założenia usługi

1.1. Założenia dotyczące zlecenia działań aktywizacyjnych

Podstawą prawną zlecenia działań aktywizacyjnych są zapisy ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2016 poz. 645. z późn. zm.) art. 66d – 66j, w tym m.in.:

- zlecenie działań aktywizacyjnych finansowane jest ze środków Funduszu Pracy,
- zlecenia dokonuje marszałek województwa, w imieniu którego działa dyrektor wojewódzkiego urzędu pracy ogłaszając postępowanie na wybór realizatora zgodnie z ustawą z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych,
- wojewódzki urząd pracy dokonuje wyboru powiatów na terenie, których realizowane będzie zlecenie działań aktywizacyjnych oraz nadzoruje, koordynuje i kontroluje całość zlecenia działań aktywizacyjnych na przypisanym terenie,
- zakres i warunki zlecenia działań aktywizacyjnych wojewódzki urząd pracy uzgadnia z powiatowymi urzędami pracy,
- działania aktywizacyjne mają na celu podjęcie i utrzymanie przez osobę długotrwale bezrobotną odpowiedniej pracy lub działalności gospodarczej,
- minimalna liczba uczestników skierowanych przez dany powiatowy urząd pracy do zlecenia działań aktywizacyjnych to 200 osób,
- rekrutacji i kierowania uczestników zlecenia działań aktywizacyjnych do realizatora dokonuje powiatowy urząd pracy,
- działaniami aktywizacyjnymi mogą zostać objęte osoby długotrwale bezrobotne, dla których ustalono II lub III profil pomocy zgodnie z rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 14 maja 2014 r. w sprawie profilowania pomocy dla bezrobotnego (Dz. U. poz. 631),
- agencja zatrudnienia realizująca zlecenie działań aktywizacyjnych zobowiązana jest do wykonania zestawu działań aktywizacyjnych oraz do osiągnięcia wskaźników na zadeklarowanym poziomie, w tym: skuteczności zatrudnieniowej i utrzymania w zatrudnieniu,
- model wynagradzania agencji zatrudnienia opiera się bezpośrednio na skuteczności działań związanych z podjęciem i utrzymaniem zatrudnienia przez osoby bezrobotne.

Rysunek. Model wynagradzania agencji zatrudnienia w ramach zlecania usług aktywizacyjnych

Istotą formuły zlecania działań aktywizacyjnych jest odpowiedź na potrzeby osób długotrwale bezrobotnych, najbardziej oddalonych od rynku pracy i wykorzystanie efektu synergii wynikającego z połączenia potencjałów agencji zatrudnienia i powiatowych urzędów pracy. Fakultatywność, a zarazem elastyczność zlecania działań aktywizacyjnych, daje narzędzie pozwalające na szybką reakcję zarówno samorządu wojewódzkiego, jak i powiatowego na zmieniającą się sytuację na lokalnych rynkach pracy i dostosowanie oferty do potrzeb osób najbardziej od niego oddalonych. Realizacja działań z zakresu aktywizacji zawodowej wymaga od agencji zatrudnienia, co najmniej rocznego doświadczenia w realizacji usług pośrednictwa pracy, jak i określonych zasobów kadrowych, organizacyjnych i finansowych pozwalających na wdrożenie przedsięwzięcia o tak dużym zakresie.

1.2. Podstawowe założenia Realizatora usługi wynikające z uregulowań w ramach postępowania publicznego

Na terenie województwa mazowieckiego wyborem realizatora działań aktywizacyjnych zajmował się Wojewódzki Urząd Pracy w Warszawie. Postępowanie przeprowadzono w trybie przetargu nieograniczonego o wartości szacunkowej przekraczającej kwoty określone w przepisach wydanych na podstawie art. 11 ust. 8 ustawy Prawo zamówień publicznych (Dz. U. z 2013 r., poz. 907, z późn. zm.) na „Świadczenie działań aktywizacyjnych dla osób długotrwale bezrobotnych”. Postępowanie ogłoszono 12.11.2014 r., rozstrzygnięcia postępowania i wybór najkorzystniejszej oferty nastąpił 27.02.2015 r., umowa z realizatorem została zawarta 16.03.2015 r.

Podstawę prawną realizacji postępowania stanowiły:

- ustawa z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych (Dz.U. z 2013 r. poz. 907, z późn. zm.) oraz akty wykonawcze do uPzp,
- ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz.U. z 2013 r. poz. 674, z późn. zm.),
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 25 sierpnia 2014 r. w sprawie algorytmu ustalania kwot środków Funduszu Pracy na finansowanie zadań w województwie (Dz.U. poz. 1294),
- Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 7 października 2011 r. w sprawie szczegółowych zasad gospodarki finansowej Funduszu Pracy (Dz.U. Nr 221, poz. 1317).

Lokalizacja i uczestnicy

W zleceniu działań aktywizacyjnych udział wzięły:

- Urząd Pracy m.st. Warszawy,
- Powiatowy Urząd Pracy w Ostrołęce,
- Powiatowy Urząd Pracy w Szydłowcu,
- Powiatowy Urząd Pracy w Wołominie.

Wsparciem objęto łącznie 1200 osób długotrwale bezrobotnych, dla których ustalony został II profil pomocy lub III profil pomocy, z czego:

- bezrobotni do 25 roku życia – stanowili co najmniej 240 osób,
- bezrobotni, dla których określono III profil pomocy – stanowili co najmniej 240 osób.

W łącznej liczbie 1200 uczestników bezrobotni skierowani przez:

- Urząd Pracy m.st. Warszawy to 400 osób,
- Powiatowy Urząd Pracy w Wołominie to 400 osób,
- Powiatowy Urząd Pracy w Ostrołęce to 200 osób,
- Powiatowy Urząd Pracy w Szydłowcu to 200 osób.

Przewidziana została procedura rekrutacji uzupełniającej.

Zakres działań aktywizacyjnych i wskaźniki

W ramach zlecenia działań aktywizacyjnych Zakład Doskonalenia Zawodowego w Warszawie, jako realizator, wykonał następujące działania:

- uruchomienie punktów aktywizacji,
- przeprowadzenie rekrutacji we współpracy z Urzędami Pracy w Warszawie, Wołominie, Szydłowcu i Ostrołęce, które kierowały osoby bezrobotne,
- dokonanie diagnozy sytuacji zawodowej bezrobotnych,
- przygotowanie projektu działań aktywizacyjnych dla bezrobotnych,
- przeprowadzenie aktywizacji bezrobotnych zgodnie z zadeklarowaną w ofercie koncepcją,
- prowadzenie pośrednictwa pracy,
- doprowadzenie bezrobotnych do podjęcia odpowiedniej pracy trwającej przez okres co najmniej 14 dni,
- wspieranie bezrobotnych w utrzymywaniu odpowiedniej pracy, w szczególności poprzez monitorowanie ich losów po podjęciu odpowiedniej pracy lub utrzymywanie kontaktu z ich pracodawcą oraz w razie konieczności wspieranie w podjęciu kolejnej pracy,
- rozliczenie wykonanego zamówienia,
- udział w ocenie efektów działań aktywizacyjnych.

Realizator zobowiązał się w ofercie do osiągnięcia deklarowanego minimalnego poziomu wskaźników, w tym:

- skuteczności zatrudnieniowej – 50%.
- utrzymania w zatrudnieniu – 30%.

Standardy realizacji, kadry i warunków organizacyjno-technicznych aktywizacji osób długotrwale bezrobotnych

- Standard diagnozy sytuacji zawodowej bezrobotnego obejmował wykorzystanie obligatoryjnie dwóch metod diagnostycznych dla każdej osoby bezrobotnej, przy czym istniała możliwość rozszerzenia katalogu zaproponowanych metod, okres przygotowania diagnozy sytuacji zawodowej bezrobotnego to 30 dni od dnia stawienia się bezrobotnego u realizatora.
- Standard realizacji działań aktywizacyjnych obejmował wykonanie na rzecz każdego bezrobotnego obligatoryjnie dwóch rodzajów aktywizacji, mających na celu doprowadzenie do podjęcia odpowiedniej pracy, istniała możliwość rozszerzenia katalogu zaproponowanych rodzajów aktywizacji.
- Standard sposobu realizacji działań aktywizacyjnych obejmował:
 - przydzielenie każdemu bezrobotnemu indywidualnego opiekuna, który powinien mieć stały kontakt z bezrobotnym, tj. co najmniej raz na tydzień przez cały okres realizacji działań aktywizacyjnych,
 - zapewnienie elastycznych form kontaktu w zależności od potrzeb osoby bezrobotnej, m.in.: telefon, mejl, poczta tradycyjna, wizyty osobiste, komunikatory, portale społecznościowe,
 - udostępnianie i przekazywanie informacji bezrobotnemu o jego postępach w aktywizacji,
 - zapewnienie dostępu do stanowisk komputerowych w punktach aktywizacji w celu poszukiwania

ofert pracy, napisania CV lub listu motywacyjnego i ich wydruku oraz zapewnienie pomocy w obsłudze stanowiska przez opiekunów pracujących w punktach aktywizacji.

- Standard kadry obejmował realizację zamówienia przy zaangażowaniu co najmniej:
 - koordynatora zleconych działań aktywizacyjnych, posiadającego wykształcenie wyższe, co najmniej 2-letnie doświadczenie w świadczeniu usług w zakresie aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych lub pozostających bez zatrudnienia lub w zakresie zasobów ludzkich, lub w zakresie zwolnień monitorowanych (tzw. outplacement) oraz posiadającego co najmniej 2-letnie doświadczenie w kierowaniu realizacją usług w zakresie aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych lub pozostających bez zatrudnienia,
 - kadrę opiekunów w każdym punkcie aktywizacji składającej się z osób, z których każda będzie posiadać co najmniej 2 lata doświadczenia w świadczeniu usług w zakresie aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych lub pozostających bez zatrudnienia w zakresie poradnictwa zawodowego lub pośrednictwa pracy,
 - jeden opiekun mógł objąć wsparciem nie więcej niż 80 osób bezrobotnych.
- Standard punktów aktywizacji obejmował:
 - uruchomienie punktów aktywizacji co najmniej w miastach, w których siedzibę mają urzędy pracy, tj. Warszawa, Wołomin, Szydłowiec, Ostrołęka oraz fakultatywnie punktów dodatkowych poza wskazanymi miastami,
 - lokalizację punktów aktywizacji w miejscach zapewniających dogodny dojazd środkami transportu publicznego,
 - zapewnienie warunków gwarantujących poufność rozmów przeprowadzanych z bezrobotnymi,
 - zapewnienie warunków dostępności dla osób z niepełnosprawnością,
 - zapewnienie funkcjonowania punktów aktywizacji co najmniej w dni powszednie (poniedziałek – piątek) w godzinach 8.00 – 16.00.

Harmonogram realizacji zlecenia działań aktywizacyjnych

- Termin wykonania zamówienia – 630 dni od dnia podpisania umowy z realizatorem, jednak nie dłużej niż do 31.12.2016 r.
- Uruchomienie punktów aktywizacji – okres 60 dni od dnia podpisania umowy.
- Okres pracy z bezrobotnym – okres 540 dni obejmujący:
 - okres realizacji działań aktywizacyjnych – 360 dni następujących po okresie 60 dni przewidzianych na uruchomienie punktów aktywizacji; pierwsze 60 dni okresu realizacji działań aktywizacyjnych przeznaczono na przeprowadzenie rekrutacji,
 - okres utrzymania w zatrudnieniu – 180 dni od dnia zakończenia okresu realizacji działań aktywizacyjnych.
- Rozliczenie umowy – ostatnie 30 dni realizacji umowy.

Wynagrodzenie Realizatora i zwrot środków

Maksymalna jednostkowa kwota wynagrodzenia realizatora za wykonanie działań aktywizacyjnych na rzecz jednego bezrobotnego nie może przekroczyć trzykrotności przeciętnego wynagrodzenia obowiązującego w dniu zawarcia umowy o świadczenie działań aktywizacyjnych, przy czym wypłatę wynagrodzenia podzielono na cztery części:

- 20% jednostkowej kwoty wynagrodzenia brutto – za dokonanie diagnozy sytuacji zawodowej bezrobotnego i zaprojektowanie działań aktywizacyjnych mających na celu podjęcie przez bezrobotnego zatrudnienia lub pracy zarobkowej,
- 20% jednostkowej kwoty wynagrodzenia brutto – za doprowadzenie bezrobotnego do podjęcia odpowiedniej pracy trwającej przez okres co najmniej 14 dni,
- 30% jednostkowej kwoty wynagrodzenia brutto – za utrzymanie przez bezrobotnego odpowiedniej pracy podjętej w wyniku działań Wykonawcy przez okres co najmniej 90 dni,
- 30% jednostkowej kwoty wynagrodzenia brutto – za utrzymanie przez bezrobotnego odpowiedniej pracy podjętej w wyniku działań Wykonawcy przez okres co najmniej 180 dni.

Zwrot środków przewidziano w przypadku, gdy realizator nie osiągnie:

- wskaźnika skuteczności zatrudnieniowej co najmniej na poziomie 50%
- wskaźnika utrzymania w zatrudnieniu co najmniej na poziomie 30%.

Warunki udziału w postępowaniu

- Posiadanie uprawnień do wykonywania określonej działalności lub czynności, jeżeli przepisy prawa nakładają obowiązek ich posiadania, tj.:
 - posiadanie wpisu do rejestru podmiotów prowadzących agencje zatrudnienia, zgodnie z art. 18 ust. 1 pkt 1 ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy,
 - realizowanie usługi pośrednictwa pracy co najmniej przez poprzedni rok kalendarzowy poprzedzający termin złożenia oferty (złożenie marszałkowi województwa informacji o działalności agencji zatrudnienia).
- Posiadanie wiedzy i doświadczenia, tj. doprowadzenie w okresie ostatnich 3 lat przed upływem terminu składania ofert, a jeżeli okres prowadzenia działalności jest krótszy – w tym okresie, za pośrednictwem (tj. w wyniku świadczenia usług pośrednictwa pracy) co najmniej łącznie 300 osób do podjęcia zatrudnienia lub pracy zarobkowej.
- Dysponowanie osobami zdolnymi do wykonania zamówienia oraz odpowiednim potencjałem technicznym, tj.:
 - kadrą, w tym koordynatorem zlecenia działań aktywizacyjnych i opiekunami zgodnie ze standardem,
 - potencjałem technicznym i organizacyjnym, w tym możliwością uruchomienia co najmniej czterech punktów aktywizacji w lokalizacjach zgodnie z zakresem usługi.
- Zamawiający określił:
 - brak podstaw do wykluczenia z postępowania o udzielenie zamówienia publicznego w okolicznościach, o których mowa w art. 24 ust. 1 i ust. 2 pkt. 5 uPzp,

- wymóg znajdowania się w sytuacji ekonomicznej i finansowej zapewniającej wykonanie zamówienia.
- Dopuszczono możliwość wskazania części zadań powierzonych podwykonawcy, przy czym konieczne było wykazanie, że podwykonawca jest wpisany do rejestru podmiotów prowadzących agencje zatrudnienia zgodnie z art. 18 ust. 1 pkt 1 ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy.

Składanie ofert i ocena

W ramach postępowania zamawiający dopuścił możliwość złożenia wyłącznie jednej oferty przez jednego realizatora. Zadaniem realizatora było przedstawienie m.in.:

- koncepcji realizacji usługi, w tym koncepcji przeprowadzenia diagnozy i aktywizacji osób bezrobotnych,
- koncepcji pośrednictwa pracy,
- koncepcji organizacji realizacji usługi.

Każda oferta podlegała ocenie formalnej oraz merytorycznej, prowadzonej przez komisję przetargową składającą się z czterech ekspertów, zgodnie z poniższymi kryteriami:

- cena – 20 punktów
- koncepcja w zakresie wsparcia aktywizacyjnego – 60 punktów, przy czym koncepcja przeprowadzenia diagnozy – 30 punktów, koncepcja pośrednictwa pracy – 30 punktów,
- organizacja realizacji usługi – 20 punktów.

1.3. Główne założenia Realizatora dotyczące realizacji usługi

W postępowaniu w trybie przetargu nieograniczonego na realizację usługi "Świadczenia działań aktywizacyjnych dla osób długotrwale bezrobotnych" jako najkorzystniejszą wybrano ofertę złożoną przez Zakład Doskonalenia Zawodowego w Warszawie.

Główne założenia sformułowane w ofercie dotyczące realizacji usługi obejmowały:

- przeprowadzenie diagnozy sytuacji zawodowej osób bezrobotnych,
 - przygotowanie projektu działań aktywizacyjnych,
 - działania aktywizacyjne, w tym utrzymywanie stałego kontaktu z osobą bezrobotną,
 - organizowanie i prowadzenie pośrednictwa pracy,
 - monitorowanie osoby bezrobotnej po podjęciu zatrudnienia i utrzymywanie kontaktu z pracodawcami,
 - sposób i zakres organizacji usługi.
- ZDZ w Warszawie założył aktywizację osób długotrwale bezrobotnych w 5 lokalizacjach na terenie Mazowsza, tj. w Warszawie, Ostrołęce, Szydłowcu, Wołominie i dodatkowo w Radzyminie.

- Innowacyjnym rozwiązaniem zastosowanym przez realizatora było wykorzystanie do obsługi zlecenia programu teleinformatycznego w postaci aplikacji internetowej składającej się z bazy wiedzy o uczestnikach, bazy pośrednictwa pracy i ofert pracy.
- Kluczową kadrę zaangażowaną do realizacji usługi stanowili indywidualni opiekunowie osób bezrobotnych, którzy w usłudze byli określani jako **asystenci aktywizacji**. Wymagania odnośnie asystentów aktywizacji to odpowiednie przygotowanie i doświadczenie, w tym ukończone studia pierwszego lub drugiego stopnia, lub studia podyplomowe w zakresie doradztwa zawodowego, co najmniej 2 lata doświadczenia w świadczeniu usług w zakresie aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych lub pozostających bez zatrudnienia w zakresie poradnictwa zawodowego, ukończone odpowiednie kursy i szkolenia poszerzające warsztat pracy.
- ZDZ w Warszawie zaproponował kwotę wynagrodzenia za wykonanie działań aktywizacyjnych na rzecz jednego bezrobotnego na poziomie 11 000 zł brutto, w tym:
 - I część wynagrodzenia za dokonanie diagnozy sytuacji zawodowej bezrobotnego i zaprojektowanie działań aktywizacyjnych – 2200 zł,
 - II część wynagrodzenia za doprowadzenie bezrobotnego do podjęcia odpowiedniej pracy trwającej przez okres co najmniej 14 dni – 2200 zł,
 - III część wynagrodzenia za utrzymanie przez bezrobotnego odpowiedniej pracy podjętej w wyniku działań Wykonawcy przez okres co najmniej 90 dni – 3300 zł,
 - IV część wynagrodzenia za utrzymanie przez bezrobotnego odpowiedniej pracy podjętej w wyniku działań Wykonawcy przez okres co najmniej 180 dni – 3300 zł.

Diagnoza sytuacji zawodowej bezrobotnego

Przeprowadzenie diagnozy sytuacji zawodowej to pierwszy etap pracy z bezrobotnym pozwalający na:

- określenie powodów, dla których bezrobotny nie jest w stanie znaleźć pracy,
- określenie możliwych obszarów aktywności zawodowej.

Termin wykonania diagnozy to 30 dni od dnia stawienia się bezrobotnego u realizatora. Za przygotowanie diagnozy odpowiedzialny był asystent aktywizacji. Czas przeznaczony na wykonanie diagnozy to 6 godzin (3 spotkania po 2 godziny). ZDZ w Warszawie zaproponował dodatkowe metody diagnostyczne ponad minimalny standard określony przez Zamawiającego.

Diagnoza zakładała wykorzystanie dwóch ścieżek w zależności od indywidualnych potrzeb i sytuacji bezrobotnego, w tym:

ścieżka podstawowa – obowiązkowa dla każdego bezrobotnego:

- wywiad indywidualny oparty o dyspozycje
- Kwestionariusz Oceny Motywacji do Poszukiwania Pracy
- checklista dotycząca obszarów osobowości zawodowej
- analiza dokumentów dotyczących zatrudnienia i kształcenia
- Wielowymiarowy Kwestionariusz Preferencji
- analiza SWOT

ścieżka opcjonalna – metody wykonane fakultatywnie w zależności od sytuacji i indywidualnych potrzeb bezrobotnego:

- konsultacje w zakresie uzależnień, w tym szczególnie od alkoholu
- konsultacje w zakresie predyspozycji przedsiębiorczych i pomysłów biznesowych
- konsultacje psychologiczne
- konsultacje w zakresie medycyny pracy i przeciwwskazań zdrowotnych do wykonywania pracy
- konsultacje prawne

Efektom diagnozy było przygotowanie kwestionariusza diagnostycznego zawierającego:

- daty spotkań z bezrobotnym, podczas których została dokonana diagnoza,
- określenie powodów, dla których bezrobotny nie jest w stanie znaleźć pracy,
- określenie możliwości znalezienia pracy, ze szczególnym uwzględnieniem kwalifikacji, doświadczenia oraz branż, w których możliwe jest znalezienie odpowiedniej pracy,
- podpis bezrobotnego potwierdzającego wykonanie i akceptację diagnozy,
- podpis osoby sporządzającej diagnozę.

Projekt działań aktywizacyjnych

Po zakończeniu diagnozy, kolejnym etapem było przygotowanie przez asystenta aktywizacji, we współpracy z osobą bezrobotną, projektu działań aktywizacyjnych, zawierającego:

- opis aktywizacji planowanej do zastosowania wobec bezrobotnego, w szczególności niwelującego zidentyfikowane bariery w powrocie na rynek pracy,
- planowane terminy zastosowania powyższego,
- imię i nazwisko oraz dane kontaktowe asystenta aktywizacji (doradcy zawodowego) bezrobotnego,
- planowane terminy kontaktów z bezrobotnym,
- planowany termin zakończenia aktywizacji,
- podpis bezrobotnego, potwierdzającego zgodę na realizację zaproponowanej aktywizacji oraz zobowiązującego się do aktywnego w niej udziału,
- podpis osoby sporządzającej projekt.

Działania aktywizacyjne

ZDZ w Warszawie zaplanował zestaw działań aktywizacyjnych, których celem było doprowadzenie do podjęcia i utrzymania zatrudnienia przez uczestników usługi – osoby długotrwale bezrobotne najbardziej oddalone od rynku pracy. Okres realizacji działań aktywizacyjnych trwał od zakończenia diagnozy do podjęcia zatrudnienia przez osobę bezrobotną, maksymalnie do 9 maja 2016.

Aktywizacja zakładała wykorzystanie dwóch ścieżek w zależności od indywidualnych potrzeb i sytuacji bezrobotnego, w tym:

ścieżka podstawowa – obowiązkowa dla każdego bezrobotnego:

- zajęcia aktywizacyjne „Realia rynku pracy”
- trening komunikacji i prezentacji
- trening motywacji

- indywidualne doradztwo zawodowe
- przygotowanie aplikacji (PORTFOLIO)

ścieżka opcjonalna – rodzaje aktywizacji wykorzystane fakultatywnie w zależności od sytuacji i indywidualnych potrzeb bezrobotnego:

- szkolenie zawodowe,
- grupa wsparcia
- trening zarządzania czasem
- warsztaty kreacji wizerunku
- konsultacje biznesowe
- konsultacje z zakresu ekonomii społecznej
- prezentacja „dobrych praktyk”
- praca środowiskowa

Asystent aktywizacji utrzymywał stały kontakt z osobą bezrobotną w okresie realizacji działań aktywizacyjnych, co oznaczało kontakt co najmniej raz w tygodniu w formie wizyty osobistej, rozmowy telefonicznej, kontaktu za pośrednictwem poczty elektronicznej lub wiadomości SMS. Kontakty odnotowywano w specjalnie przeznaczonym do tego celu formularzu.

W okresie realizacji działań aktywizacyjnych i w pierwszym miesiącu po podjęciu zatrudnienia zaplanowano dla uczestników wsparcie motywujące do udziału w aktywizacji i utrzymaniu pracy, w tym zapewnienie kosztów:

- dojazdu – w formie zwrotów gotówkowych w wysokości poniesionych wydatków lub przekazania biletów jednorazowych lub okresowych, w zależności od indywidualnych potrzeb osób bezrobotnych,
- opieki nad dzieckiem/dziećmi do lat 6 w przypadku samotnego jego/ich wychowywania lub nad osobą zależną, która zamieszkuje we wspólnym gospodarstwie domowym z bezrobotnym – w formie zwrotów gotówkowych w wysokości poniesionych kosztów.

Organizowanie i prowadzenie pośrednictwa pracy

Istotne cechy charakteryzujące pośrednictwo pracy, realizowane w ramach zlecenia działań aktywizacyjnych, to:

- oferowanie osobom bezrobotnym zatrudnienia zgodnie z definicją odpowiedniej pracy sformułowanej przez Zamawiającego,
- wykorzystanie dwutorowego modelu pośrednictwa pracy.

W ramach pośrednictwa pracy ZDZ w Warszawie zaplanował następujące zadania:

- pozyskiwanie pracodawców do współpracy i utrzymywanie z nim kontaktów,
- pozyskiwanie i weryfikacja ofert pracy,
- udostępnianie ofert pracy osobom bezrobotnym,
- dobór kandydatów do ofert pracy i kierowanie ich do pracodawców.

Pośrednictwo pracy realizowane było w modelu dwutorowym przy zaangażowaniu:

- zespołu asystentów aktywizacji odpowiedzialnych za kontakty z osobami bezrobotnymi, w tym dobór kandydatów i kierowanie ich do pracodawców,
- zespołu pośredników pracy odpowiedzialnych za kontakty z pracodawcami, pozyskiwanie ofert pracy, ich weryfikację i udostępnianie.

Współpraca pomiędzy zespołami asystentów aktywizacji oraz pośredników pracy oparta była o wymianę informacji w zakresie:

- możliwości i potrzeb bezrobotnych,
- postępu w realizacji działań aktywizacyjnych,
- specyfiki pozyskanych ofert pracy i wymagań pracodawców,
- opinii uzyskiwanych od bezrobotnych, którzy podjęli pracę i od pracodawców zatrudniających skierowanych bezrobotnych,
- analizy podjęć i utrzymania odpowiedniej pracy,
- analizy przyczyn przerwania odpowiedniej pracy.

Pośrednictwo pracy było istotną usługą ze względu na skuteczność realizacji działań aktywizacyjnych, gdyż zwiększało dostępność osób bezrobotnych do aktualnych i adekwatnych do ich możliwości ofert zatrudnienia. Pozyskiwanie pracodawców oparto o następujące założenia:

- metodę aktywną polegającą na wychodzeniu do pracodawców, pozyskiwaniu nowych pracodawców oraz podtrzymywaniu relacji z dotychczasowymi kooperantami,
- elastyczność w podejściu do pracodawcy poprzez wybór dogodnej formy kontaktu i współpracy,
- otwartość na potrzeby pracodawców, w tym skuteczny przepływ informacji, szybka obsługa ofert pracy, szybka i trafna reakcja na problemy zgłaszane w trakcie trwania zatrudnienia.

Pracodawców pozyskiwano przy wykorzystaniu takich sposobów, jak:

- analiza rynku pracy (desk resarch),
- kontakty osobiste, rozmowy telefoniczne i wymiana korespondencji elektronicznej (mejl),
- kontakty za pośrednictwem innych mediów elektronicznych – komunikatory, portale społecznościowe,
- kontakty podczas imprez rynku pracy.

Oferty pracy pozyskiwane i weryfikowane w ramach pośrednictwa pracy spełniały kryterium oferty odpowiedniej pracy¹, w tym zarówno ze względu na zawartość treściową (kompletność informacji), jak i zgodność proponowanego zatrudnienia z definicją odpowiedniej pracy².

¹ **Oferta odpowiedniej pracy** – informacja o wolnym miejscu pracy zawierająca co najmniej dane dotyczące:

- nazwy i adresu pracodawcy,
- informacji, czy pracodawca jest agencją zatrudnienia zgłaszającą ofertę pracy tymczasowej,
- nazwę zawodu,
- nazwę stanowiska pracy,

Oferty pracy weryfikowano przed ich udostępnieniem w takich obszarach, jak:

- poprawność formalna – w zakresie zgodności z wymaganiami oferty odpowiedniej pracy,
- poprawność merytoryczna – klarowność i spójność wymagań, w tym w kontekście możliwości uczestników długotrwale bezrobotnych, najbardziej oddalonych od rynku pracy,
- zgodność z zasadami polityki równych szans i niedyskryminacji,
- zgodność czasowa – aktualność,
- wiarygodność miejsca pracy – informacje o charakterze jakościowym
- inne wynikające ze specyfiki oferty pracy.

Oferty pracy udostępniano zgodnie z zasadami prowadzenia pośrednictwa pracy, w tym:

- dostępności – każdy uczestnik miał prawo do korzystania z ofert odpowiedniej pracy,
- dobrowolności – wolne od przymusu korzystanie z pomocy w podjęciu odpowiedniej pracy,
- równości – wszystkim bezrobotnym uczestniczącym w działaniach aktywizacyjnych udzielono pomocy w podjęciu odpowiedniej pracy,
- jawności – każde wolne miejsce pracy zostało udostępnione do powszechnej wiadomości wszystkich bezrobotnych uczestniczących w działaniach aktywizacyjnych.

Oferty pracy udostępniano w dwóch wariantach:

- "otwarta" oferta pracy, pozwalająca na samodzielne zidentyfikowanie pracodawcy i miejsca pracy,
- "zamknięta" oferta pracy, zawierająca ograniczone informacje o pracodawcy i miejscu zatrudnienia, w celu pełnego udostępnienia wymaga kontaktu z asystentem aktywizacji.

W przypadku "otwartych" ofert pracy przewidziano możliwość samodzielnego zgłoszenia się osoby bezrobotnej do pracodawcy.

-
- liczbę wolnych miejsc pracy z uwzględnieniem liczby wolnych miejsc pracy dla niepełnosprawnych,
 - ogólny zakres obowiązków,
 - miejsce wykonywania pracy,
 - rodzaj umowy stanowiącej podstawę wykonywania pracy,
 - wymiar czasu pracy,
 - informację o systemie i rozkładzie czasu pracy,
 - wysokość proponowanego wynagrodzenia brutto,
 - system wynagradzania,
 - datę rozpoczęcia pracy,
 - okres zatrudnienia w przypadku pracy na podstawie umowy o pracę,
 - oznaczenie, czy oferta pracy jest ofertą pracy tymczasowej w rozumieniu art. 19g ustawy,
 - oczekiwań pracodawcy krajowego wobec kandydatów do pracy, w tym: poziomu wykształcenia, umiejętności, uprawnień, doświadczenia zawodowego, znajomości języków obcych z określeniem poziomu ich znajomości.

² **Odpowiednia praca** – zatrudnienie lub praca zarobkowa, trwające przez okres co najmniej 14 dni, które podlegają ubezpieczeniom społecznym i do wykonywania których bezrobotny ma wystarczające kwalifikacje lub doświadczenie zawodowe lub może je wykonywać po uprzednim szkoleniu albo przygotowaniu zawodowym dorosłych, a stan zdrowia pozwala mu na ich wykonywanie oraz łączny czas dojazdu do miejsca pracy i z powrotem środkami transportu zbiorowego nie przekracza 3 godzin, za wykonywanie których osiąga miesięczne wynagrodzenie brutto, w wysokości co najmniej minimalnego wynagrodzenia

za pracę. Zatrudnienie lub praca zarobkowa nie może dotyczyć działalności gospodarczej, stanowiska lub miejsca pracy subsydiowanego ze środków publicznych, w szczególności ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, Funduszu Pracy lub Europejskiego Funduszu Społecznego, a także pracy tymczasowej w rozumieniu art. 18 ust. 1 pkt 4) Ustawy.

Wykorzystywane formy i sposoby udostępniania ofert pracy:

- internetowa baza ofert pracy,
- ekspozycja na tablicy ogłoszeń w punkcie aktywizacji,
- katalog ofert pracy dostępny w siedzibie punktu aktywizacji,
- newsletter ofert pracy,
- kontakt osobisty bezrobotnego z asystentem aktywizacji.

Dobór kandydatów do ofert pracy realizował asystent aktywizacji poprzez:

- analizę bazy wiedzy o bezrobotnym – dane dotyczące kwalifikacji, kompetencji, doświadczenia i postawy bezrobotnego pozyskane na etapie diagnozy i aktywizacji,
- analizę portfolio bezrobotnego,
- indywidualną rozmowę z osobą bezrobotną w kontekście wymagań oferty pracy.

Monitorowanie osoby bezrobotnej po podjęciu zatrudnienia i utrzymywanie kontaktu z pracodawcami

W ramach monitorowania i wspierania bezrobotnych, którzy podjęli odpowiednią pracę uwzględniono: stały kontakt z bezrobotnym – spotkanie osobiste w punkcie aktywizacji i/lub miejscu pracy, rozmowy telefoniczne, kontakt mejlowy, kontakt poprzez czat lub portal społecznościowy z częstotliwością uzależnioną od długości trwania zatrudnienia, w tym:

- w okresie od podjęcia odpowiedniej pracy do 14 dnia – co najmniej dwa razy w tygodniu,
- od 15 dnia do 180 dnia po podjęciu odpowiedniej pracy – co najmniej raz w tygodniu;

stały kontakt z upoważnionym przedstawicielem pracodawcy – spotkanie osobiste w miejscu pracy lub innym wskazanym przez pracodawcę, rozmowa telefoniczna, kontakt mejlowy lub poprzez inne formy elektroniczne, np.: komunikatory, portale społecznościowe z częstotliwością uzależnioną od długości trwania zatrudnienia, w tym:

- w okresie od podjęcia odpowiedniej pracy do 14 dnia – co najmniej raz w tygodniu
- od 15 dnia do 90 dnia po podjęciu odpowiedniej pracy – co najmniej raz na dwa tygodnie
- od 91 do 180 dnia po podjęciu odpowiedniej pracy – w miarę potrzeb.

Zakres i sposób organizacji usługi

Zakład Doskonalenia Zawodowego w Warszawie utworzył punkty aktywizacji w 5 lokalizacjach Mazowska, w tym:

- punkt aktywizacji w Warszawie, ul. Podwale 13, 00-252 Warszawa
- punkt aktywizacji w Ostrołęce, ul. Korczaka 73, 07-409 Ostrołęka
- punkt aktywizacji w Szydłowcu, ul. Kolejowa 36, 26-500 Szydłowiec
- punkt aktywizacji w Wołominie, ul. Laskowa 4, 05-200 Wołomin
- punkt aktywizacji w Radzyminie (dodatkowy), ul. Komunalna 6, 05-250 Radzymin

Punkty aktywizacji były czynne w dni robocze w godz. 8.00-16.00 z możliwością wydłużenia godzin pracy do 18.00 i/lub zgodnie z indywidualnym zapotrzebowaniem bezrobotnych. Kadre każdego z punktów aktywizacji stanowił zespół asystentów i zespół pośredników pracy, przy czym jeden asystent aktywizacji obejmował wsparciem maksymalnie 50 osób.

Każdy z punktów aktywizacji spełniał standard zgodnie z oczekiwaniami Zamawiającego, m.in.:

- położenie w miejscu umożliwiającym dogodny dojazd środkami transportu publicznego,
- budynki spełniające wymogi bhp, ppoż., i wynikające innych przepisów oraz pomieszczenia z dostępem do światła dziennego, wyposażone w odpowiednie meble oraz sprzęt komputerowy, pozwalający osobom bezrobotnym na poszukiwanie ofert pracy i przygotowanie CV lub innych dokumentów aplikacyjnych,
- budynki zapewniające dostępność dla osób z niepełnoprawnością, w tym odpowiednio dostosowane toalety.

W celu dokumentowania przebiegu działań realizator prowadził następującą dokumentację:

dokumentowanie bieżących działań

- kwestionariusz diagnostyczny – potwierdzenie przeprowadzenia diagnozy,
- projekt działań aktywizacyjnych – potwierdzenie zaplanowania i akceptacji przez osobę bezrobotną indywidualnej strategii aktywizacji,
- formularz informacji o wsparciu aktywizacyjnym podejmowanym wobec bezrobotnych przez Wykonawcę – potwierdzenie wykonania działań aktywizacyjnych i utrzymywania stałego kontaktu z uczestnikiem,
- dokumentacja pośrednictwa pracy, w tym oferty pracy;

dokumentacja przekazywana Zamawiającemu w trakcie realizacji zlecenia

rekrutacja i rekrutacja uzupełniająca

- lista bezrobotnych, którzy zostaną objęci działaniami aktywizacyjnymi,
- wniosek o dokonanie rekrutacji uzupełniającej,

potwierdzenie wykonania usługi przez Wykonawcę

- bilans otwarcia, potwierdzający dokonanie diagnozy sytuacji zawodowej bezrobotnego i przygotowanie projektu działań aktywizacyjnych,
- oświadczenie pracodawcy, potwierdzające podjęcie odpowiedniej pracy, a w przypadku działalności gospodarczej wydruk z CEIDG, dotyczące części II wynagrodzenia,
- oświadczenie pracodawcy, potwierdzające utrzymanie odpowiedniej pracy, a w przypadku działalności gospodarczej wydruk z CEIDG, dotyczące III i IV części wynagrodzenia,
- oświadczenie o zgodności informacji dołączonych do wniosku o wypłatę I, II, III i IV części wynagrodzenia ze stanem faktycznym;

sprawozdawczość

- raporty okresowe z realizacji zlecenia działań aktywizacyjnych przekazywane z częstotliwością co dwa tygodnie,
- raport końcowy realizatora;

inna dokumentacja prowadzona na potrzeby realizacji zlecenia m.in. tabele, zestawienia.

W celu usprawnienia obsługi zlecenia Zakład Doskonalenia Zawodowego w Warszawie przygotował system teleinformatyczny w formie aplikacji internetowej obejmujący:

- bazę uczestników,
- bazę pracodawców i ofert pracy,
- możliwości utrzymywania kontaktów z osobami bezrobotnymi i monitorowania ich na każdym etapie zlecenia działań aktywizacyjnych,
- zestawienia i funkcje sprawozdawcze.

Rozdział 2. Opis realizacji usługi „Świadczenie działań aktywizacyjnych dla osób długotrwale bezrobotnych” na terenie województwa mazowieckiego

2.1. Charakterystyka uczestników programu

W zleceniu działań aktywizacyjnych udział wzięło łącznie 1328 uczestników, w tym 1200 osób skierowanych przez urzędy pracy w ramach rekrutacji podstawowej i 128 osób skierowanych w ramach rekrutacji uzupełniającej.

Rekrutacja uzupełniająca miała miejsce w przypadku:

- przerwania udziału w zleceniu, tj. zaprzestania udziału ze względu na przyczyny leżące po stronie uczestnika, np. brak zgłoszenia na spotkanie osobiste lub zajęcia grupowe w wyznaczonym terminie, zmiana miejsce zamieszkania,
- rezygnacji z udziału w zleceniu, tj. złożenia w urzędzie pracy lub u realizatora odpowiedniego oświadczenia.

Trzy osoby skierowane do zlecenia działań aktywizacyjnych zmarły, w tym dwie osoby bezrobotne skierowane do punktu aktywizacji w Warszawie i jedna osoba skierowana do punktu aktywizacji w Ostrołęce.

Uczestnicy skierowani w ramach rekrutacji uzupełniającej stanowili 11% wszystkich uczestników zlecenia działań aktywizacyjnych. Największy udział w tej grupie miały osoby bezrobotne z punktu aktywizacji w Warszawie.

Tabela 1. Struktura rekrutacji uczestników zlecenia działań aktywizacyjnych

Lp.	Lokalizacja punktu aktywizacji	Rekrutacja podstawowa	Rekrutacja uzupełniająca		Ogółem
			Σ	%	
1.	Warszawa	400	77	16%	477
2.	Wołomin	300	20	6%	320
3.	Ostrołęka	200	11	5%	211
4.	Szydłowiec	200	16	7%	216
5.	Radzymin	100	4	4%	104
Razem		1200	128	10%	1328

Najczęstszą przyczyną zaprzestania udziału w zleceniu działań aktywizacyjnych było przerwanie – 30%. Najwięcej uczestników zaprzestało udziału w punkcie aktywizacji w Warszawie – 53%, a najmniej w punkcie aktywizacji w Ostrołęce –15%.

Tabela 2. Struktura osób bezrobotnych ze względu na przyczynę zaprzestania udziału w zleceniu działań aktywizacyjnych

Lp.	Lokalizacja punktu aktywizacji	Przerwanie		Rezygnacja		Ogółem	
		Σ	%	Σ	%	Σ	%
1.	Warszawa	226	47%	26	5%	252	53%
2.	Wołomin	70	22%	20	6%	90	28%
3.	Ostrołęka	27	1%	5	2%	32	15%
4.	Szydłowiec	62	29%	4	2%	66	31%
5.	Radzymin	19	18%	3	3%	22	21%
Razem		404	30%	58	4%	462	35%

Zamawiający określił strukturę grupy docelowej, w tym:

- grupa 1 osoby bezrobotne poniżej 25 roku życia,
- grupa 2 osoby bezrobotne, dla których ustalono III profil pomocy,
- grupa 3 osoby bezrobotne, dla których ustalono II profil pomocy.

Zgodnie z oczekiwaniami Zamawiającego osoby bezrobotne zaliczone do grupy 1 i do grupy 2 powinny stanowić minimum po 20% uczestników zlecenia działań aktywizacyjnych. Realna struktura grupy uczestników zobrazowana została w poniższej tabeli. Ze względu na udział procentowy zrealizowane zostały założenia sformułowane w SIWZ. Osoby zaliczone do grupy 1, tj. osoby bezrobotnej poniżej 25 roku życia stanowiły 23% ogółu uczestników, a osoby z ustalonym III profilem pomocy – 48% ogółu uczestników.

Czynnikiem wyznaczającym znaczne oddalenie od rynku pracy jest ustalenie III profilu pomocy, gdyż odbywa się ono w oparciu o jednoczesne występowanie wielu niekorzystnych elementów, takich jak .in..: brak kwalifikacji, długa przerwa w zatrudnieniu, wiek obniżający atrakcyjność na rynku pracy. Powiaty objęte zleceniem działań aktywizacyjnych były zróżnicowane pod względem struktury

uczestników. Najwięcej osób znacznie oddalonych od rynku pracy zarejestrowano w punkcie aktywizacji w Warszawie, tj. 62% uczestników z ustalonym III profilem pomocy i 25% osób poniżej 25 roku życia. Należy wskazać, że w gronie osób młodych, tj. poniżej 25 roku życia, również znajdowały się osoby z ustalonym III profilem pomocy, co wydatnie zwiększa tę grupę i czyni ją przeważającą. Jednocześnie w powiecie ostrołęckim i szydłowieckim przeważającą grupę stanowiły osoby z ustalonym II profilem pomocy, odpowiednio 49% i 52%. Najmniej liczną grupę (13%) stanowiły osoby z II profilem pomocy w punkcie aktywizacji w Warszawie. **Sytuacja na rynku pracy różnicowała grupę uczestników, przy czym największa kumulacja osób najbardziej oddalonych od rynku pracy była w punkcie aktywizacji w Warszawie.**

Tabela 3. Struktura osób bezrobotnych ze względu na kryteria zlecenia działań aktywizacyjnych

Lp.	Lokalizacja punktu aktywizacji	Grupa 1		Grupa 2		Grupa 3	
		Σ	%	Σ	%	Σ	%
1.	Warszawa	119	25%	294	62%	64	13%
2.	Wołomin	70	22%	168	53%	82	26%
3.	Ostrołęka	44	21%	63	30%	104	49%
4.	Szydłowiec	47	22%	57	26%	112	52%
5.	Radzymin	21	20%	59	57%	24	23%
Razem		301	23%	641	48%	386	29%

Wśród uczestników zlecenia działań aktywizacyjnych większą grupę stanowili mężczyźni 56% ogółu. Tendencja ta dotyczyła wszystkich czterech powiatów objętych zlecaniem. Jest ona odwzorowaniem przewagi mężczyzn w grupie osób bezrobotnych, przy czym w ramach zlecenia działań aktywizacyjnych przewaga mężczyzn zarysowana jest silniej, niż w grupie osób zarejestrowanych w Urzędach Pracy. Struktura uczestników ze względu na płeć nie była istotnym czynnikiem różnicującym poszczególne Punkty aktywizacji.

Tabela 4. Struktura osób bezrobotnych ze względu na płeć

Lp.	Lokalizacja punktu aktywizacji	Kobiety		Mężczyźni		Ogółem	
		Σ	%	Σ	%	Σ	%
1.	Warszawa	231	17%	246	19%	477	36%
2.	Wołomin	121	9%	199	15%	320	24%
3.	Ostrołęka	104	8%	107	8%	211	16%
4.	Szydłowiec	90	7%	126	9%	216	16%
5.	Radzymin	42	3%	62	5%	104	8%
Razem		588	44%	740	56%	1328	100%

Istotnym czynnikiem wpływającym na szanse zawodowe jest wiek. Pracodawcy preferują pracowników posiadających już pewne doświadczenie. Równocześnie do grupy pożądanых kandydatów należą osoby, które nie przekroczyły 40 roku życia. Z wiekiem maleją szanse na znalezienie zatrudnienia, ale jednocześnie osoby młode, tj. do 30 roku życia również znajdują się w trudnej sytuacji ze względu na brak lub niewystarczające doświadczenie. Tendencja ta znajduje

potwierdzenie w aktywnej polityce rynku pracy, zarówno na gruncie krajowym, jak i Unii Europejskiej. Jej przejawem jest m.in. program „Gwarancje dla młodzieży” silnie wspierający wejście na rynek pracy osób do 30 roku życia.

Struktura wieku uczestników zlecenia działań aktywizacyjnych była zrównoważona w przedziale 31-60 lat od 21% do 23%. Jednocześnie najwięcej uczestników 32% było w przedziale wieku 18-30 lat i najmniej 3% powyżej 60 roku życia. Co najmniej 58% uczestników znajdowało się w sytuacji, gdzie wiek stanowił barierę na rynku pracy, w tym: 32% to osoby poniżej 30 roku życia, gdzie młody wiek wpływa na ograniczenie możliwości zatrudnienia, a 26% to osoby powyżej 50 roku życia, które wchodzi lub są w schyłkowym okresie aktywności zawodowej.

Ze względu na wiek można zaobserwować różnice pomiędzy powiatami, w których realizowano zlecenie działań aktywizacyjnych. Istotne różnice w strukturze wieku w stosunku do pozostałych obszarów objętych zleceniem działań aktywizacyjnych, występują na terenie m.st. Warszawy i powiatu wołomińskiego. W Warszawie najliczniejszą grupę 33% stanowiły osoby w wieku 18-30 lat, a następnie 28% osoby w wieku 51-60 lat. Osoby rozpoczynające lub będące w schyłkowym okresie aktywizacji zawodowej, tj. powyżej 50 roku życia stanowiły łącznie 32% uczestników. W punkcie aktywizacji w Warszawie osoby w trudniejszej sytuacji na rynku pracy ze względu na wiek stanowiły przeważającą grupę uczestników, tj. 67%. W powiecie wołomińskim również przeważały osoby w trudniejszej sytuacji na rynku pracy ze względu na wiek i stanowiły łącznie w punkcie aktywizacji w Wołominie i w punkcie aktywizacji w Radzyminie 56%. Jednocześnie w powiecie ostrołęckim i szydłowieckim osoby w wieku stanowiącym atut na rynku pracy, tj. w przedziale 31-50 lat stanowiły, co najmniej 50% uczestników. Istotnym może być również fakt, że w powiatach tych osoby w wieku rozpoczynającym okres schyłkowy aktywności zawodowej lub w okresie schyłkowym, tj. powyżej 50 roku życia stanowiły najmniejszy odsetek tj. odpowiednio 14% w punkcie aktywizacji w Ostrołęce i 12% w punkcie aktywizacji w Szydłowcu.

Wiek był czynnikiem różnicującym grupę uczestników i wpływającym na szanse aktywizacji zawodowej. Niekorzystna sytuacja w największym stopniu dotyczy kumulacji uczestników w skrajnych ze względu na aktywność zawodową grupach wiekowych, tj. przedział 18-30 lat wiek wejścia w aktywność zawodową i powyżej 50 roku życia wiek schyłku aktywności zawodowej.

Tabela 5. Struktura osób bezrobotnych ze względu na wiek

Lp.	Lokalizacja punktu aktywizacji	18 - 30 lat		31 - 40 lat		41 - 50 lat		51 - 60 lat		pow. 60 lat	
		Σ	%	Σ	%	Σ	%	Σ	%	Σ	%
1.	Warszawa	157	33%	71	15%	100	21%	132	28%	17	3%
2.	Wołomin	84	26,3%	65	20,3%	71	22,2%	87	27,2%	13	4%
3.	Ostrołęka	74	35%	56	27%	50	24%	30	14%	1	0%
4.	Szydłowiec	83	38%	58	27%	49	23%	24	11%	2	1%
5.	Radzymin	24	23%	23	22%	24	23%	27	26%	6	6%
Razem		422	32%	273	20%	294	22%	300	23%	39	3%

Ze względu na poziom wykształcenia w grupie osób bezrobotnych dominowali uczestnicy z wykształceniem średnim i policealnym 37%, a następnie zasadniczym zawodowym 29%. Osoby z wykształceniem wyższym stanowiły nieznaczny odsetek 9%. Poziom wykształcenia różnicuje uczestników poszczególnych punktów aktywizacji, przy czym najmniejsze zróżnicowanie dotyczy wykształcenia na poziomie co najwyżej gimnazjalnym. We wszystkich punktach aktywizacji osoby z wykształceniem co najwyżej gimnazjalnym stanowiły około ¼ uczestników. Ze względu na poziom wykształcenia inny niż co najwyżej gimnazjalny sytuacja była zróżnicowana, przy czym specyficzne tendencje można zaobserwować w punkcie aktywizacji w Warszawie, gdzie najliczniejszą grupę stanowią osoby z wykształceniem średnim i policealnym 43%, a najmniej liczną osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym i wyższym 16%. Jednocześnie w Warszawie osoby z wykształceniem wyższym stanowiły najliczniejszą grupę ze wszystkich punktów aktywizacji. Cechą charakterystyczną jest również najwyższy udział osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym 41% w punkcie aktywizacji w Radzyminie.

Tabela 6. Struktura osób bezrobotnych ze względu na wykształcenie

Lp.	Lokalizacja punktu aktywizacji	Podstawowe gimnazjalne i poniżej		Zasadnicze		Średnie i policealne		Wyższe	
		Σ	%	Σ	%	Σ	%	Σ	%
1.	Warszawa	121	25%	77	16%	204	43%	75	16%
2.	Wołomin	89	28%	108	34%	110	34%	13	4%
3.	Ostrołęka	49	23%	72	34%	76	36%	14	7%
4.	Szydłowiec	56	26%	80	37%	72	33%	8	4%
5.	Radzymin	23	22%	43	41%	29	28%	9	9%
Razem		388	25%	380	29%	491	37%	119	9%

Uczestnicy skierowani do punktu aktywizacji w Warszawie posiadali stosunkowo najwyższy poziom wykształcenia, na tle uczestników skierowanych do innych punktów aktywizacji. Analizując poziom wykształcenia uczestników, należy pamiętać o trendach dotyczących poziomu wykształcenia mieszkańców dużych miast i innych miejscowości. Mieszkańcy stolicy jako populacja są lepiej wykształceni, niż mieszkańcy innych powiatów. Tendencja ta odwzorowana jest również w populacji

osób bezrobotnych. **Jednocześnie poziom i jakość wykształcenia bezrobotnych mieszkańców Warszawy, nie wpływa na ich konkurencyjność na wymagającym stołecznym rynku pracy.**

Uczestnicy zlecenia działań aktywizacyjnych to osoby długotrwale bezrobotne co oznacza, że pozostają w rejestrze urzędu pracy przez ponad 12 miesięcy w okresie ostatnich 2 lat. Wśród uczestników zlecenia działań aktywizacyjnych najliczniejszą grupę stanowiły osoby pozostające bez pracy do 5 lat 52%. Tendencja ta dotyczy wszystkich punktów aktywizacji. Jednocześnie występowały lokalne zróżnicowania ze względu na okres pozostawania bez pracy.

Duże zróżnicowanie występuje w grupie osób bez doświadczenia zawodowego. Największy udział osób bez doświadczenia odnotowano w Warszawie 17%, a najniższy w powiecie wołomińskim 1%, przy średnim udziale tej grupy osób 10%.

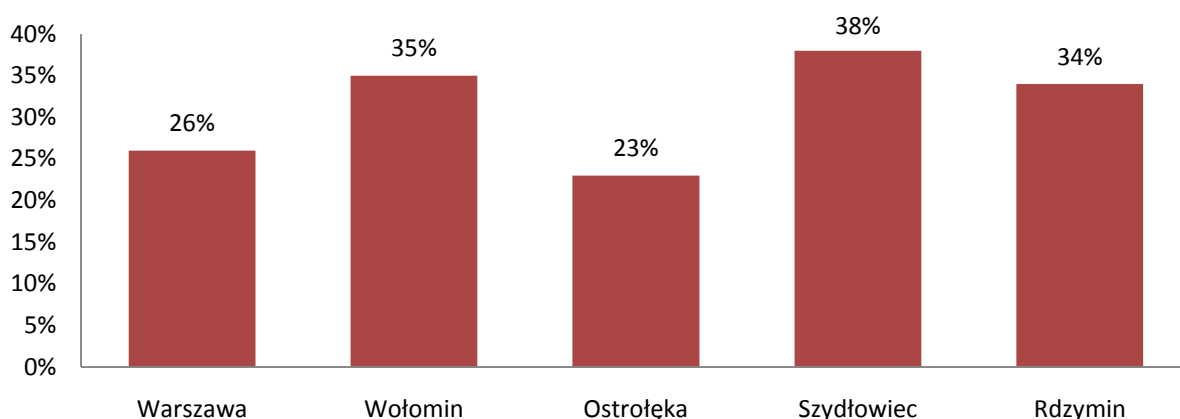
Czas pozostawania bez pracy jest istotnym czynnikiem wpływającym zarówno na szanse osoby bezrobotnej na rynku pracy, jak i jej motywację i aktywność w poszukiwaniu pracy. Przy czym dłuższy okres pozostawania bez pracy zmniejsza szanse na podjęcie zatrudnienia i zmniejsza poziom motywacji oraz aktywności własnej.

Tabela 7. Struktura osób bezrobotnych ze względu na czas pozostawania bez pracy

Okres pozostawania bez pracy	Warszawa		Wołomin		Ostrołęka		Szydłowiec		Radzymin		Ogółem	
	Σ	%	Σ	%	Σ	%	Σ	%	Σ	%	Σ	%
do 5 lat	222	47%	208	65%	74	35%	124	57%	64	62%	692	52%
6 - 10 lat	90	19%	71	22%	49	23%	25	12%	25	24%	260	20%
11 - 15 lat	24	5%	17	5%	34	16%	20	9%	6	6%	101	8%
pow.15 lat	59	12%	21	7%	44	21%	14	6%	8	8%	146	11%
bez stażu	82	17%	3	1%	10	5%	33	15%	1	1%	129	10%
Razem	477	100%	320	100%	211	100%	216	100%	104	100%	1328	100%

Jak wskazuje praktyka, okres pozostawania bez pracy w istotny sposób determinuje postawy osób bezrobotnych wobec pracy i wpływa na ich motywację. Dlatego dokonano dodatkowej analizy czasu pozostawania bez pracy i wyróżniono okres do 3 lat, kiedy postawy bierności i bezradności nie są jeszcze silnie utrwalone i proces aktywizacji może przebiegać skuteczniej. Najniższy udział osób pozostających bez pracy do 3 lat odnotowano na terenie powiatu ostrołęckiego 23% i Warszawy 26%, najwyższy zaś w Szydłowcu 38%.

Wykres. Osoby pozostające bez pracy przez okres do 3 lat

Długotrwałe bezrobocie powoduje m.in. pogorszenie się sytuacji materialnej oraz występowanie ubóstwa. Jednocześnie zgodnie z ustawą o pomocy społecznej bezrobocie stanowi podstawę ubiegania się o świadczenia. Pozostawanie w kręgu oddziaływania instytucji pomocy społecznej daje osobom długotrwałe bezrobotnym i ich rodzinom szanse pozyskania środków do życia, wpływa jednak na rozwój negatywnych postaw takich jak, m.in.: bierność, wyuczona bezradność, czy uzależnienie od pomocy instytucjonalnej, a także obniża aktywność i motywację do poszukiwania pracy.

Znaczna grupa uczestników zlecenia działań aktywizacyjnych 27% stanowiła jednocześnie grupę odbiorców pomocy społecznej. W obszarze tym można zaobserwować wyraźne lokalne zróżnicowanie. Najwięcej osób korzystających z pomocy społecznej odnotowano na terenie powiatu szydłowieckiego – 44%, a następnie na terenie powiatu ostrołęckiego – 38%. Najmniej liczna grupa osób korzystających z pomocy społecznej to osoby bezrobotne z powiatu wołomińskiego 11%.

Wysoki odsetek osób korzystających z pomocy społecznej na terenie powiatów szydłowieckiego i ostrołęckiego może mieć swoje źródło w niekorzystnej sytuacji ekonomiczno-gospodarczej tych obszarów, która powoduje m.in., że długotrwałe bezrobocie dotyka kilku członków rodziny, pozbawiając całą rodzinę dochodu. Odmienna sytuacja jest na terenie Warszawy, aglomeracji o dużym potencjale rozwojowym. W stolicy pojawienie się w rodzinie długotrwałego bezrobocia zwiększa znacznie dystans pomiędzy osobami pozostającymi bez pracy, a mieszkańcami dobrze funkcjonującymi w obszarze zawodowym. Powstały dystans ekonomiczny i społeczny włącza osoby długotrwałe bezrobotne do grona odbiorców pomocy społecznej, oddziałując negatywnie na ich motywację do zatrudnienia.

Przedstawiona analiza odnosiła się do cech społeczno-demograficznych charakteryzujących grupę uczestników zlecenia działań aktywizacyjnych w wymiarze ilościowym. Pomiar opisanych powyżej cech takich jak m.in.: płeć, wiek, czas pozostawania bez pracy ma charakter obiektywny. Ważnym obszarem charakteryzującym położenie społeczno-demograficzne osób długotrwałe bezrobotnych była także pogłębiona analiza danych uzyskanych w wyniku diagnozy sytuacji zawodowej. W ramach zlecenia działań aktywizacyjnych diagnoza była kluczowym czynnikiem rozpoczynającym

i określającym przebieg aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych. Prezentowane poniżej wyniki mają charakter jakościowy i powstały w oparciu o analizę danych gromadzonych przez asystentów aktywizacji w toku pracy z uczestnikami zlecenia działań aktywizacyjnych. Specyfika danych ma charakter szacunkowy, jednak ich wartość merytoryczna jest istotna dla pełnego scharakteryzowania ich sytuacji. Udział procentowy odniesiono do liczby uczestników, którzy przeszli co najmniej pełen cykl diagnozy.

Tabela 8. Uczestnicy zlecenia działań aktywizacyjnych korzystający z pomocy społecznej

Lp.	Lokalizacja punktu aktywizacji	Liczba uczestników ogółem*	Liczba uczestników korzystających z pomocy społecznej	
			Σ	%
1.	Warszawa	420	117	28%
2.	Wołomin	300	35	12%
3.	Ostrołęka	200	75	38%
4.	Szydłowiec	203	90	44%
5.	Radzymin	100	11	11%
Razem		1223	328	27%

*uczestnicy, dla których dokonano co najmniej pełnej diagnozy sytuacji zawodowej

Na podstawie doświadczeń wynikających z aktywizacji zawodowej osób długotrwale bezrobotnych określono kluczowe bariery wpływające przede wszystkim na ograniczenie możliwości skutecznego funkcjonowania zawodowego, do których należą: stan zdrowia, w tym zaburzenia somatyczne i w obszarze zdrowia psychicznego, trudności o charakterze interpersonalnym, samotne rodzicielstwo, uzależnienia w tym przede wszystkim od alkoholu, niepełnosprawność, obciążenia komornicze, karalność. Nasilenie poszczególnych barier było różne w zależności od punktu aktywizacji, przy czym barierą najczęściej ograniczającą aktywizację zawodową był nieodpowiedni stan zdrowia, w tym zaburzenia somatyczne i w obszarze zdrowia psychicznego. Łącznie bariery w obszarze stanu zdrowia dotyczyły 25% uczestników, przy czym największe nasilenie odnotowano w punkcie aktywizacji w Radzyminie i w punkcie aktywizacji w Warszawie po 32%. Istotną barierą były także trudności o charakterze interpersonalnym, tj. grupa utrwalonych postaw i zachowań utrudniająca skuteczne funkcjonowanie społeczne i zawodowe. Są to trudności indywidualne na podłożu emocjonalnym, psychicznym, poznawczym i innym nie zdiagnozowane w sensie klinicznym, ale wykluczające osoby bezrobotne z możliwości poprawnego funkcjonowania. Najczęściej trudności o charakterze interpersonalnym występowały w punkcie aktywizacji w Warszawie 23% i w punkcie aktywizacji w Ostrołęce 21%.

Podsumowując charakterystykę grupy uczestników można stwierdzić, że:

- łączna liczba uczestników skierowanych do zlecenia działań aktywizacyjnych to 1338 osób, przy czym około 11% to osoby skierowane w wyniku rekrutacji uzupełniającej, przeważały osoby z ustalonym III profilem pomocy – 48%,
- uczestnicy najbardziej oddaleni od rynku pracy skierowani zostali do punktu aktywizacji w Warszawie, na co wskazuje m.in. najniższy udział osób bezrobotnych z ustalonym II profilem pomocy – 13%,
- ze względu na płeć we wszystkich powiatach przeważali mężczyźni – 56%, płeć nie była czynnikiem istotnie różnicującym strukturę uczestników w punktach aktywizacji,
- ze względu na poziom wykształcenia przeważały osoby z wykształceniem średnim i policealnym – 37%, a następnie zasadniczym zawodowym – 29%, najmniejszy udział stanowiły osoby z wykształceniem wyższym – 9%, poziom wykształcenia różnicował uczestników z obszarów objętych zlecaniem działań aktywizacyjnych,
- istotną cechą wyznaczającą pozycje na rynku pracy jest wiek, uczestnicy znajdowali się w trudnej sytuacji ze względu na wiek, gdyż dwie najliczniej reprezentowane grupy to osoby w wieku 18-30 lat 32%, tj. wchodzący na rynek pracy i powyżej 50 roku życia – 26%, tj. rozpoczynający schyłkowy okres aktywności zawodowej lub pozostający w schyłkowym okresie aktywności zawodowej, kumulacja uczestników w wieku wpływającym na obniżenie atrakcyjności na rynku pracy była w punkcie aktywizacji w Warszawie – 65%,
- uczestnicy to osoby długotrwale bezrobotne, przy czym największą grupę stanowiły osoby bezrobotne do 5 lat, czas pozostawania bez pracy był czynnikiem różnicującym uczestników z obszarów objętych zlecaniem działań aktywizacyjnych,
- około 27% uczestników to osoby korzystające ze świadczeń pomocy społecznej,
- wśród barier ograniczających funkcjonowanie zawodowe dominował stan zdrowia, w tym trudności w obszarze somatycznym i zdrowia psychicznego – 25%, a także trudności o charakterze interpersonalnym – 13%.

Tabela 9. Dominujące bariery w grupie uczestników zlecenia działań aktywizacyjnych

Lp.	Bariera	Warszawa		Wołomin		Ostrołęka		Szydłowiec		Radzymin		Ogółem	
		Σ	%	Σ	%	Σ	%	Σ	%	Σ	%	Σ	%
1.	niepełnosprawność	33	8%	26	9%	16	8%	2	1%	18	18%	95	8%
2.	samodzielne rodzicielstwo	82	21%	18	6%	8	4%	3	2%	10	10%	121	10%
3.	uzależnienia, w tym od alkoholu	53	13%	11	4%	20	10%	25	13%	4	4%	113	9%
4.	obciążenia komornicze	53	13%	9	3%	16	8%	5	3%	5	5%	88	7%
5.	karalność	45	11%	7	2%	10	5%	3	2%	7	7%	72	6%
6.	bariery zdrowotne - somatyczne	93	23%	61	20%	40	20%	9	5%	31	31%	234	20%
7.	bariery w obszarze zdrowia psychicznego	35	9%	4	1%	20	10%	4	2%	1	1%	64	5%
8.	trudności o charakterze interpersonalnym	92	23%	5	2%	42	21%	25	13%	5	5%	157	13%
9.	inne	12	3%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	12	1%

2.2. Opis działań realizowanych w ramach etapu I – przeprowadzenie diagnozy i opracowanie projektu działań aktywizacyjnych

Diagnoza sytuacji zawodowej bezrobotnego prowadzona była w 5 punktach aktywizacji przez 26 asystentów aktywizacji, w tym 7 osób zatrudnionych w ramach umowy o pracę i 19 osób współpracujących w ramach umowy cywilnej. Diagnozą objęto każdego uczestnika skierowanego przez urząd pracy w ramach rekrutacji i rekrutacji uzupełniającej, przy czym diagnozę wykonano dla uczestników, którzy uczestniczyli we wszystkich przewidzianych spotkaniach. Osoby, które przerwały udział w diagnozie, zostały wykluczone z dalszego uczestnictwa. Celem diagnozy było:

- określenie powodów, dla których bezrobotny nie jest w stanie znaleźć pracy – bariery w powrocie na rynek pracy,
- określenie możliwości znalezienia pracy, ze szczególnym uwzględnieniem: kwalifikacji, doświadczenia oraz branż, w których możliwe jest znalezienie odpowiedniej pracy.

Diagnozę wykonywano w ciągu 30 dni od stawienia się bezrobotnego u realizatora, przy wykorzystaniu dwóch ścieżek w zależności od indywidualnych potrzeb i sytuacji bezrobotnego, w tym:

ścieżka podstawowa – wszystkie działania przewidziane na ścieżce wykonano obligatoryjnie dla każdego bezrobotnego podczas 3 spotkań po 2 godziny każde – łącznie 6 godzin

- spotkanie I obejmowało: przeprowadzenie wywiadu indywidualnego opartego o dyspozycje, przeprowadzenie i interpretację Kwestionariusza Oceny Motywacji do Poszukiwania Pracy, przygotowanie checklisty dotyczącej obszarów osobowości zawodowej na podstawie teorii Hollanda,
- spotkanie II obejmowało: analizę dokumentów dotyczących zatrudnienia i kształcenia, przeprowadzenie i interpretację Wielowymiarowego Kwestionariusza Preferencji,
- spotkanie III obejmowało: przeprowadzenie analizy SWOT oraz podsumowanie diagnozy,

ścieżka opcjonalna – metody wykonane fakultatywnie w zależności od sytuacji i indywidualnych potrzeb bezrobotnego, w tym: konsultacje w zakresie uzależnień, w tym szczególnie od alkoholu, konsultacje w zakresie predyspozycji przedsiębiorczych i pomysłów biznesowych, konsultacje psychologiczne, konsultacje w zakresie medycyny pracy i przeciwwskazań zdrowotnych do wykonywania określonej pracy i konsultacje prawne.

Diagnoza przygotowana została w formie kwestionariusza diagnostycznego, zawierającego:

- informacje formalne takie jak: dane osoby bezrobotnej i terminy spotkań diagnostycznych,
- informacje merytoryczne dotyczące różnych aspektów funkcjonowania bezrobotnego, w tym:
 - bariery w powrocie na rynek pracy
 - potencjał do zatrudnienia: potencjał indywidualny (wewnętrzny) i potencjał środowiskowy (zewnętrzny),
 - preferowane środowisko pracy,
 - oczekiwana organizacja zatrudnienia: forma zatrudnienia, czas pracy, organizacja zatrudnienia.

Wnioski z diagnozy uzgadniane były z osobą bezrobotną, czego potwierdzeniem było złożenie przez nią podpisu pod kwestionariuszem diagnostycznym.

Kolejnym etapem po wykonaniu diagnozy sytuacji zawodowej bezrobotnego było opracowanie projektu działań aktywizacyjnych, zawierającego indywidualną strategię aktywizacji osoby bezrobotnej z wykorzystaniem form i rodzajów aktywizacji zaproponowanych przez realizatora w koncepcji, w tym z wykorzystaniem:

- ścieżki aktywizacji podstawowej obligatoryjnej dla każdego bezrobotnego,
- ścieżki aktywizacji opcjonalnej wykorzystywanej fakultatywnie w zależności od potrzeb i możliwości osoby bezrobotnej.

Poza działaniami aktywizacyjnymi dla każdego uczestnika zaplanowano harmonogram stałych, tj. co najmniej raz w tygodniu kontaktów z asystentem aktywizacji. Kontakty zaplanowano do dnia zakończenia realizacji działań aktywizacyjnych, tj. do 9 maja 2016. Projekt działań aktywizacyjnych zawierał także dane kontaktowe do asystenta aktywizacji, który wspierał osobę bezrobotną w okresie aktywizacji. Projekt działań aktywizacyjnych stanowił dokument przygotowywany we współpracy asystenta aktywizacji z osobą bezrobotną. Zakres i sposób aktywizacji został uzgodniony i zaakceptowany przez osobę bezrobotną, czego wyrazem było złożenie przez nią podpisu pod projektem działań aktywizacyjnych.

Zgodnie z zapisami umowy realizator otrzymał wynagrodzenie za wykonanie diagnozy i opracowanie projektu działań aktywizacyjnych dla każdego skierowanego bezrobotnego w ramach rekrutacji i rekrutacji uzupełniającej, do osiągnięcia łącznej liczebności 1200 uczestników. ZDZ w Warszawie wystąpił o skierowanie dodatkowych bezrobotnych na miejsce osób, które przerwały lub zrezygnowały z udziału w zleceniu po wykonaniu diagnozy. Zgodnie z umową za wykonanie diagnozy dla tych uczestników realizator nie otrzymał wynagrodzenia.

Tabela 10. Zestawienie działań wykonanych w ramach pierwszego etapu pracy z bezrobotnym

Lp.	Lokalizacja punktu aktywizacji	Liczba wykonanych diagnoz - rekrutacja i rekrutacja uzupełniająca	Liczba opracowanych projektów działań aktywizacyjnych	Liczba przygotowanych bilansów otwarcia	Liczba wykonanych diagnoz i projektów działań aktywizacyjnych bez wypłaty wynagrodzenia
1.	Warszawa	420	420	400	20
2.	Wołomin	300	300	300	0
3.	Ostrołęka	200	200	200	0
4.	Szydłowiec	203	203	200	3
5.	Radzymin	100	100	100	0
Razem		1223	1223	1200	23

Pierwszy etap pracy z osobą bezrobotną zakończony został przygotowaniem bilansu otwarcia, tj. formalnego dokumentu potwierdzającego:

- przeprowadzenie diagnozy sytuacji zawodowej bezrobotnego,
- opracowanie projektu działań aktywizacyjnych.

Podstawę wypłaty I części wynagrodzenia stanowiło przedstawienie Zamawiającemu kompletnych i poprawnie przygotowanych bilansów otwarcia.

2.3. Opis działań realizowanych w ramach etapu II – działania na rzecz zatrudnienia uczestników programu

Po zakończeniu diagnozy i opracowaniu projektu działań aktywizacyjnych rozpoczęto okres realizacji działań aktywizacyjnych. Maksymalnie okres działań na rzecz zatrudnienia uczestników wyznaczała data zakończenia realizacji działań aktywizacyjnych tj. dzień 09.05.2016. W indywidualnym przypadku data ta mogła być inna, gdyż faktycznie zależała od daty podjęcia pracy przez daną osobę. W koncepcji realizator zaproponował szeroki wachlarz działań aktywizacyjnych, dzięki którym możliwe było przełamanie barier ograniczających podjęcie pracy i zmotywowanie osób bezrobotnych do aktywności zawodowej.

Zakład Doskonalenia Zawodowego w Warszawie przewidział dwie opcje aktywizacyjne, w tym:

ścieżka podstawowa – wszystkie rodzaje aktywizacji przewidziane na ścieżce zrealizowano obligatoryjnie dla każdego bezrobotnego, w tym:

- zajęcie aktywizacyjne „Realia rynku pracy” – wymiar 5 godzin,
- trening komunikacji i prezentacji – wymiar 5 godzin,
- trening motywacji – wymiar 5 godzin,
- indywidualne doradztwo zawodowe – wymiar od 1 godziny do 5 godzin,
- przygotowanie aplikacji (PORTFOLIO) – wymiar od 1 godziny do 5 godzin.

ścieżka opcjonalna – rodzaje aktywizacji wykorzystano fakultatywnie w zależności od sytuacji i indywidualnych potrzeb bezrobotnego:

- szkolenie zawodowe pod konkretne potrzeby – rodzaj i wymiar kursu uzależniony od indywidualnych potrzeb osoby bezrobotnej określonych na etapie diagnozy,
- grupa wsparcia,
- trening zarządzania czasem – wymiar 5 godzin,
- warsztaty kreacji wizerunku – wymiar 5 godzin,
- konsultacje biznesowe – wymiar od 1 do 10 godzin,
- konsultacje z zakresu ekonomii społecznej – wymiar od 1 do 10 godzin,
- prezentacja „dobrych praktyk”,
- praca środowiskowa.

Jednocześnie każdy uczestnik otrzymał harmonogram stałych kontaktów z asystentem aktywizacji. Harmonogram obejmował okres od zakończenia diagnozy do zakończenia okresu realizacji działań aktywizacyjnych, tj. do dnia 09.05.2016. W okresie tym zaplanowano dla każdego bezrobotnego od 50 do 56 kontaktów indywidualnych (zależnie od daty zakończenia diagnozy). Częstotliwość stałych kontaktów oznaczała kontakt co najmniej raz w tygodniu wykonywany w formie:

- wizyty osobistej osoby bezrobotnej w punkcie aktywizacji,
- rozmowy telefonicznej inicjowanej przez asystenta aktywizacji lub osobę bezrobotną,
- wymiany korespondencji za pośrednictwem poczty elektronicznej,
- wymiany wiadomości SMS (sporadycznie).

W początkowym okresie aktywizacji najczęstszą formą kontaktów były wizyty osobiste. Następnie włączono rozmowy telefoniczne oraz wymianę wiadomości za pośrednictwem poczty elektronicznej. Najbardziej wykorzystywano wiadomości SMS, przede wszystkim ze względów informacyjnych, np.: powiadomienie o pojawieniu się nowej oferty pracy, czy prośba o pilny kontakt w przypadku problemów z płynną komunikacją.

Działania aktywizacyjne realizowano dla każdego bezrobotnego w oparciu o projekt działań aktywizacyjnych. W związku z powyższym nieusprawiedliwiona nieobecność na zajęciach grupowych, spotkaniu indywidualnym lub brak kontaktu z osobą bezrobotną w wyznaczonym terminie mógł stanowić podstawę zaprzestania dalszej realizacji działań aktywizacyjnych na rzecz danej osoby ze względu na przerwanie przez nią udziału. W praktyce starano się uwzględniać faktyczne przesłanki usprawiedliwiające nieobecność danej osoby oraz podejmowano co najmniej trzy próby nawiązania kontaktu w kolejne dni po terminie stałego kontaktu wyznaczonego w harmonogramie.

Ze względu na rotację uczestników wynikającą z przerwania udziału lub rezygnacji realnie działaniami aktywizacyjnymi objęto część uczestników, którzy uczestniczyli w usłudze zgodnie z przyjętym projektem działań aktywizacyjnych.

Tabela 11. Struktura form aktywizacji - ścieżka podstawowa

Lp.	Forma aktywizacji	Liczba uczestników	Liczba grup	Liczba godzin
1.	zajęcie aktywizacyjne „Realia rynku pracy”	1079	62	310
2.	trening komunikacji i prezentacji	1056	62	310
3.	trening motywacji	1097	62	310
4.	indywidualne doradztwo zawodowe	1182	-	2054
5.	przygotowanie aplikacji (PORTFOLIO)	1187	-	2234

Najczęściej realizowane formy aktywizacji ze ścieżki opcjonalnej to: grupa wsparcia i szkolenia zawodowe. Grupa wsparcia prowadzona była w każdym z pięciu punktów aktywizacji w wymiarze 2 godzin tygodniowo przez cały okres realizacji działań aktywizacyjnych. W szkoleniach zawodowych udział wzięło łącznie 51 osób bezrobotnych.

Tabela 12. Struktura szkoleń zawodowych – ścieżka opcjonalna

Lp.	Miejsce realizacji	Liczba uczestników	
		Σ	%
1.	m.st. Warszawa	14	3%
2.	powiat wołomiński	10	3%
3.	powiat ostrołęcki	4	2%
4.	powiat szydłowiecki	24	12%
Razem		51	4%

Szkolenia zawodowe oferowane były w sytuacji, gdy:

- na etapie diagnozy stwierdzono, że zmiana lub podwyższenie kwalifikacji lub kompetencji zawodowych wpłynie realnie na zwiększenie szans podjęcia i utrzymania zatrudnienia,
- na etapie aktywizacji ustalono z pracodawcą i osobą bezrobotną kierowaną na daną ofertę, potrzebę przeszkolenia przed podjęciem pracy.

Do najczęściej realizowanych kursów zawodowych należały: stylizacja paznokci, obsługa komputera i kas fiskalnych, a także kursy stanowiskowe realizowane przez punkt Aktywizacji w Szydłowcu. Dotyczyły one przygotowania uczestnika pod konkretne potrzeby pracodawcy związane ze specyfiką pracy – obsługa magazynu w firmie produkcyjnej i obsługa procesu produkcji wyborów gumowych. Ze względu na fakt, że kursy zawodowe realizowane były jako działania dedykowane do ściśle określonej grupy uczestników i sytuacji zatrudnieniowej, skuteczność kursów była wysoka.

Tabela 13. Zestawienie zorganizowanych kursów zawodowych

Lp.	Nazwa kursu	Uczestnicy	
		Σ	%
1.	Operator wózka widłowego	3	6%
2.	Obsługa komputera i kas fiskalnych	7	14%
3.	Przygotowanie do uzyskania uprawnień elektroenergetycznych	4	8%
4.	Stylizacja paznokci	8	16%
5.	Przedsiębiorczość	2	4%
6.	Obsługa magazynu i produkcji	18	35%
7.	Obsługa procesu produkcji wyrobów gumowych	5	10%
8.	Inne	4	8%
Razem		51	100%

Jednocześnie przez cały okres realizacji działań aktywizacyjnych zrealizowano ponad 52 tysiące kontaktów z osobami bezrobotnymi w formie wizyt osobistych, rozmów telefonicznych, wymiany korespondencji elektronicznej i innych.

Tabela 14. Struktura stałych kontaktów asystentów aktywizacji z osobami bezrobotnymi realizowanych do dnia 09.05.2016

Lp.	Lokalizacja punktu aktywizacji	Liczba uczestników - łącznie rekrutacja i rekrutacji uzupełniająca	Liczba uczestników, którzy zaniechali udziału - łącznie przerwali lub zrezygnowali	Ilość wykonanych kontaktów indywidualnych*
1.	Warszawa	477	252	15 705
2.	Wołomin	320	90	13 540
3.	Ostrołęka	211	32	9 967
4.	Szydłowiec	216	66	8 940
5.	Radzymin	104	22	4 676
Razem		1328	462	52 828

*w ramach przyjętej metodologii ilość doszacowano

Kluczowym momentem realizacji działań aktywizacyjnych było podjęcie przez uczestnika odpowiedniej pracy. **Łącznie odpowiednią pracę podjęło i utrzymało przez okres co najmniej 14 dni 591 osób bezrobotnych, co stanowi 49,25% ogółu uczestników.** Największa liczba uczestników podjęła pracę w kwietniu 2016.

Jednocześnie 23 osoby podjęły zatrudnienie, które nie spełniało kryterium odpowiedniej pracy, m.in. ze względu na wysokość wynagrodzenia lub termin zawarcia umowy po zakończeniu okresu aktywizacji, tj. po 9 maja 2016. **Łącznie zatrudnienie podjęło 614 uczestników skierowanych do zlecenia działań aktywizacyjnych, co stanowi 51,15% ogółu uczestników.**

Tabela 15. Struktura uczestników, którzy podjęli odpowiednią pracę i utrzymali ją przez okres co najmniej 14 dni

Miesiąc/rok	PA Warszawa	PA Wołomin	PA Ostrołęka	PA Szydłowiec	PA Radzymin	Razem
06/2015	2	2	2	4	1	11
07/2015	6	4	5	4	2	21
08/2015	7	2	2	12	3	26
09/2015	15	11	7	14	8	55
10/2015	11	14	4	9	5	43
11/2015	10	17	4	6	11	48
12/2015	16	9	18	7	4	54
01/2016	17	10	10	1	6	44
02/2016	21	23	18	2	6	70
03/2016	22	22	15	8	7	74
04/2016	18	25	12	17	8	80
05/2016	14	7	16	26	2	65
Razem	159	146	113	110	63	591

Wśród podjęć odpowiedniej pracy zaliczonych do wskaźnika skuteczności zatrudnieniowej, uczestnicy najczęściej podejmowali pracę w formie umowy cywilnej z wynagrodzeniem równym lub wyższym od płacy minimalnej – 53%, następnie w formie umowy o pracę z wynagrodzeniem równym lub wyższym od płacy minimalnej – 31%.

Tabela 16. Struktura uczestników, którzy podjęli odpowiednią pracę i utrzymali ją przez okres co najmniej 14 dni ze względu na formę zatrudnienia i wysokość wynagrodzenia

Lp.	Lokalizacja punktu aktywizacji	Umowa o pracę				Umowa cywilna				Działalność gospodarcza	
		wynagrodzenie => płacy minimalnej		wynagrodzenie < płacy minimalnej		wynagrodzenie => płacy minimalnej		wynagrodzenie < płacy minimalnej		Σ	%
		Σ	%	Σ	%	Σ	%	Σ	%		
1.	Warszawa	60	38%	14	9%	49	31%	26	16%	10	6%
2.	Wołomin	25	17%	8	5%	98	68%	9	6%	6	4%
3.	Ostrołęka	7	6%	2	2%	95	84%	2	2%	7	6%
4.	Szydłowiec	78	71%	1	1%	29	26%	0	0%	2	2%
5.	Radzymin	13	21%	5	8%	42	66%	3	5%	0	0%
Razem		183	31%	30	5%	313	53%	40	7%	25	4%

Po podjęciu zatrudnienia asystent aktywizacji wspierał nadal uczestnika poprzez monitorowanie go oraz utrzymywanie kontaktu z pracodawcą. W praktyce asystenci aktywizacji utrzymywali kontakty z pracodawcami, którzy współpracowali z realizatorem w ramach pośrednictwa pracy. Uczestnicy, którzy uzyskali zatrudnienie poza pośrednictwem pracy, nie życzyli sobie ujawnienia faktu, że uczestniczyli w usłudze, obawiając się stygmatyzacji lub niezrozumienia sytuacji ze strony pracodawcy, czy współpracowników.

Asystent aktywizacji monitorował uczestnika po podjęciu odpowiedniej pracy, tj. utrzymywał:

- stały kontakt z uczestnikiem co najmniej dwa razy w tygodniu w okresie od podjęcia odpowiedniej pracy do 14 dnia jej utrzymania, poprzez spotkania osobiste w punkcie aktywizacji i/lub miejscu pracy, rozmowy telefoniczne, kontakt mejlowy, kontakt poprzez czat lub portal społecznościowy,
- stały kontakt z upoważnionym przedstawicielem pracodawcy co najmniej raz w tygodniu w okresie od podjęcia odpowiedniej pracy do 14 dnia jej utrzymania poprzez spotkania osobiste w miejscu pracy lub innym wskazanym przez pracodawcę, rozmowę telefoniczną, kontakt mejlowy.

Monitorowanie uczestnika w okresie zatrudnienia pozwoliło na:

- wspieranie uczestnika w okresie adaptacji w pracy, w tym pomoc w rozwiązywaniu problemów i kryzysów pojawiających się w początkowym okresie zatrudnienia,
- wzmacnianie motywacji uczestnika do zatrudnienia – "chodzenia" do pracy, w tym niwelowanie decyzji związanych z przedwczesnym porzuceniem pracy,
- szybką reakcję w przypadku utraty pracy, w tym pomoc w ponownym zatrudnieniu,
- w przypadku prowadzenia własnej działalności – czy działalność jest prowadzona oraz udzielnie wsparcia w potencjalnych problemach związanych z uruchamianiem własnego przedsięwzięcia.

Utrzymywanie stałego kontaktu z pracodawcą pozwoliło na pozyskanie informacji:

- czy uczestnik pracuje i w jaki sposób wywiązuje się z powierzonych obowiązków i zadań,
- w jaki sposób przebiega adaptacja i jak radzi sobie w miejscu pracy, m.in.: relacje z kierownictwem i współpracownikami, punktualność, potencjalna absencja,
- czy pojawiają się zagrożenia mogące stanowić zapowiedź utraty pracy wynikające zarówno z rezygnacji z pracy przez bezrobotnego, jak i rezygnacji z dalszego zatrudniania bezrobotnego przez pracodawcę.

Utrzymywanie kontaktu po podjęciu odpowiedniej pracy było bardzo istotnym działaniem ze względu na trwałą aktywizację uczestników. W początkowym okresie po podjęciu pracy motywacja uczestników do utrzymania zatrudnienia w większości przypadków była bardzo chwiejna, a postawa wobec pracy ambiwalentna, a nawet niechętna. Uczestnicy podejmując zatrudnienie często prezentowali postawę typu "spróbuję, ale jak tylko coś mi się nie będzie podobać to zrezygnuję". Było to wyrazem braku dojrzałości, właściwej motywacji i odpowiedzialności za życie własne i swojej rodziny. Ze względu na długotrwałe, a często chroniczne bezrobocie negatywne postawy były mocno utrwalone. Wsparcie asystenta aktywizacji pomagało niwelować stres związany ze zmianą sytuacji, a także rozwiązywać pojawiające się bieżące trudności, zarówno organizacyjne – np.: jak pogodzić pracę z obowiązkami domowymi, jak i mentalne – np.: jak niwelować nieporozumienia ze współpracownikami.

Istotną rolę odgrywały także kontakty z pracodawcami, którzy widzieli w asystentach aktywizacji swoich sprzymierzeńców. Pracodawcy oczekiwali od asystentów aktywizacji wywierania wpływu na uczestników w obszarze, np.: większego zaangażowania i sumienności w wykonywaniu powierzonych obowiązków, zwiększenia punktualności, czy ograniczenia niewłaściwych reakcji w miejscu pracy – konflikty, wulgarnie zachowanie. Oddzielną grupę trudności stanowiło nadużywanie alkoholu i ujawniające się w trakcie zatrudnienia nieadekwatne do sytuacji zachowanie, czy zaburzenia funkcjonowania emocjonalnego. Zdarzenia te były często przyczyną utraty pracy. Dysponowanie informacjami pozyskanymi zarówno od uczestnika, jak i pracodawcy, pozwalało asystentowi na zwiększenie skuteczności oddziaływania.

Zgodnie z założeniami przyjętymi przez Zamawiającego, okres realizacji działań aktywizacyjnych zakończono 9 maja 2016. Oznacza to, że uczestnicy podejmujący zatrudnienie po tym terminie nie byli zaliczani do wskaźnika skuteczności zatrudnionej. Działania aktywizacyjne w stosunku do osób, które nie podjęły zatrudnienia do dnia zakończenia realizacji działań aktywizacyjnych były kontynuowane przez okres co najmniej kolejnych 90 dni, a następnie uczestnicy ci byli kierowani zwrotnie do właściwego urzędu pracy.

Podstawę wypłaty II części wynagrodzenia stanowiło przedstawienie Zamawiającemu:

- oświadczenia pracodawcy o podjęciu odpowiedniej pracy i jej utrzymaniu przez okres co najmniej 14 dni zawierające:
 - dane pracodawcy i podpis upoważnionej osoby,

- dane uczestnika projektu - imię, nazwisko i PESEL,
- okres zatrudnienia,
- forma zatrudnienia,
- wysokość wynagrodzenia brutto,
- informację, że wynagrodzenie podlegało ubezpieczeniom społecznym,
- w przypadku działalności gospodarczej wydruk z CEIDG,
- zaświadczenie wstawione przez terenową jednostkę ZUS zawierające co najmniej informacje tożsame z zakresem oświadczenia wystawionego przez pracodawcę o podjęciu odpowiedniej pracy i jej utrzymania przez okres co najmniej 14 dni,
- wniosek do Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Warszawie o potwierdzenie podjęcia odpowiedniej pracy na podstawie informacji wynikającej z raportu ZUS U-1.

2.4. Opis działań realizowanych w ramach etapu III i IV – działania na rzecz utrzymania w zatrudnieniu uczestników programu

Kolejne etapy działań koncentrowały się na utrzymaniu uczestników w zatrudnieniu i polegały na:

- monitorowaniu i wspieraniu uczestników, którzy kontynuowali odpowiednią pracę poprzez stały kontakt z asystentem aktywizacji co najmniej raz w tygodniu od 15 do 180 dnia po podjęciu odpowiedniej pracy w formie: spotkań osobistych w punkcie aktywizacji i/lub miejscu pracy, rozmowy telefonicznej, kontaktu mejlowego lub na portalu społecznościowym, czy też czatu,
- kontakcie asystenta aktywizacji z upoważnionym przedstawicielem pracodawcy poprzez spotkania osobiste w miejscu pracy lub innym wskazanym przez pracodawcę, rozmowę telefoniczną, kontakt mejlowy lub inne formy elektroniczne w zależności od czasu trwania zatrudnienia, tj.:
 - od 15 do 90 dnia po podjęciu odpowiedniej pracy – co najmniej raz na dwa tygodnie
 - od 91 do 180 dnia po podjęciu odpowiedniej pracy – w miarę potrzeb.

W grupie uczestników, którzy utrzymali odpowiednią pracę przez okres 90 dni i nadal ją kontynuowali, przeważały osoby zatrudnione w formie umowy o pracę z wynagrodzeniem równym lub wyższym płacy minimalnej – 54%. Najwięcej osób utrzymało zatrudnienie w punkcie aktywizacji w Warszawie. Można ocenić, że trwałości zatrudnienia sprzyja forma umowy o pracę i wysokość wynagrodzenia, przy czym współwystępowanie czynników może dotyczyć uwarunkowań leżących zarówno po stronie pracownika, jak i pracodawcy, w tym:

- zatrudnienie w formie umowy o pracę z wynagrodzeniem powyżej płacy minimalnej sprzyja tworzeniu bezpieczeństwa socjalnego, a wysokość wynagrodzenia może być czynnikiem motywującym pracownika do utrzymania pracy,
- pracodawca oferujący umowę o pracę najczęściej planuje zatrudnienie długookresowe, gdzie przyjęcie nowego pracownika jest elementem strategii podmiotu, a nie jedynie krótkookresowym rozwiązaniem wynikającym z pojawiającej się koniunktury np.: zwiększenia produkcji.

Tabela 17. Struktura uczestników, którzy utrzymali odpowiednią pracę przez okres co najmniej 90 dni ze względu na formę zatrudnienia i wysokość wynagrodzenia

Lp.	Lokalizacja Punktu aktywizacji	Umowa o pracę				Umowa cywilna				Działalność gospodarcza	
		wynagrodzenie => płacy minimalnej		wynagrodzenie < płacy minimalnej		wynagrodzenie => płacy minimalnej		wynagrodzenie < płacy minimalnej			
		Σ	%	Σ	%	Σ	%	Σ	%	Σ	%
1.	Warszawa	45	56%	19	24%	8	10%	1	1%	7	9%
2.	Wołomin	20	39%	5	10%	17	33%	3	6%	6	12%
3.	Ostrołęka	9	38%	6	25%	2	8%	0	0%	7	29%
4.	Szydłowiec	28	93%	0	0%	0	0%	0	0%	2	7%
5.	Radzymin	8	40%	1	5%	8	40%	3	15%	0	0%
Razem		110	54%	31	15%	35	17%	7	3%	22	11%

W grupie uczestników, którzy utrzymali pracę przez okres 180 dni najwięcej osób było zatrudnionych w formie umowy o pracę 60%. Jednocześnie godny uwagi jest fakt, że spośród 25 uczestników, którzy uruchomili własną działalność gospodarczą przez okres 180 dni utrzymała ją 21 osób, tj. 84%. Jest to istotne również w kontekście braku pomocy finansowej w formie dotacji, kredytu, czy pożyczki. Uczestnicy decydujący się na uruchomienie działalności gospodarczej korzystali z pomocy merytorycznej realizatora, jednak aspekt finansowy pozostawał jedynie po ich stronie.

Tabela 18. Struktura uczestników, którzy utrzymali odpowiednią pracę przez okres co najmniej 180 dni ze względu na formę zatrudnienia i wysokość wynagrodzenia

Lp.	Lokalizacja punktu aktywizacji	Umowa o pracę				Umowa cywilna				Działalność gospodarcza	
		wynagrodzenie => płacy minimalnej		wynagrodzenie < płacy minimalnej		wynagrodzenie => płacy minimalnej		wynagrodzenie < płacy minimalnej			
		Σ	%	Σ	%	Σ	%	Σ	%	Σ	%
1.	Warszawa	34	60%	4	7%	10	18%	2	4%	7	12%
2.	Wołomin	18	43%	4	10%	10	24%	4	10%	6	14%
3.	Ostrołęka	3	30%	1	10%	0	0%	0	0%	6	60%
4.	Szydłowiec	28	93%	0	0%	0	0%	0	0%	2	7%
5.	Radzymin	7	58%	2	17%	3	25%	0	0%	0	0%
Razem		90	60%	11	7%	23	15%	6	4%	21	14%

Podstawę wypłaty III i IV części wynagrodzenia stanowiło przedstawienie Zamawiającemu:

- oświadczenie pracodawcy o utrzymaniu odpowiedniej pracy przez okres co najmniej odpowiednio 90 dni lub 180 dni zawierające:
 - dane pracodawcy i podpis upoważnionej osoby,
 - dane uczestnika projektu - imię, nazwisko i Pesel,
 - okres zatrudnienia,
 - forma zatrudnienia,
 - wysokość wynagrodzenia brutto,
 - informację, że wynagrodzenie podlegało ubezpieczeniom społecznym,

- w przypadku działalności gospodarczej wydruk z CEIDG,
- zaświadczenie wstawione przez terenową jednostkę ZUS, zawierające co najmniej informacje tożsame z zakresem oświadczenia wystawionego przez pracodawcę o utrzymaniu pracy przez okres co najmniej 90 dni lub 180 dni,
- wniosek do Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Warszawie o potwierdzenie podjęcia odpowiedniej pracy na podstawie informacji, wynikającej z raportu ZUS U-1.

2.5. Pośrednictwo pracy i współpraca z pracodawcami z uwzględnieniem kontekstu regionów województwa mazowieckiego

Współpraca z pracodawcami dotyczyła:

- działań w obszarze pośrednictwa pracy, w tym nawiązywania i utrzymywania kontaktów, pozyskiwania ofert pracy, kierowania osób bezrobotnych do pracodawców,
- monitorowania lub animowania procesu rekrutacji, w tym uczestnictwo asystentów aktywizacji lub pośredników pracy w spotkaniach rekrutacyjnych i innych etapach tego procesu,
- utrzymywania przez asystenta aktywizacji kontaktu z upoważnionym przedstawicielem pracodawcy w okresie zatrudnienia, w tym:
 - w okresie od podjęcia odpowiedniej pracy do 14 dnia – co najmniej raz w tygodniu
 - od 15 do 90 dnia po podjęciu odpowiedniej pracy – co najmniej raz na dwa tygodnie
 - od 91 do 180 dnia po podjęciu odpowiedniej pracy – w miarę potrzeb.

Kontakty z pracodawcami realizowane były w formie:

- spotkań osobistych w miejscu pracy,
- kontaktów telefonicznych,
- kontaktów za pośrednictwem poczty elektronicznej.

Pośrednicy pracy realizowali przede wszystkim pracę w terenie polegającą na:

- odwiedzaniu pracodawców w ich firmach lub instytucjach w celu nawiązania współpracy i pozyskania ofert pracy – spontanicznie (metoda spekulatywna) lub po wcześniejszym uzgodnieniu terminu kontaktu (metoda celowa),
- uczestnictwie w indywidualnych spotkaniach rekrutacyjnych (wspieranie osób bezrobotnych podczas rozmowy rekrutacyjnej),
- utrzymywania kontaktów z pozyskanymi pracodawcami w celu rekrutacji kolejnych osób bezrobotnych na pojawiające się wolne miejsca pracy lub reagowania w przypadku zagrożenia utratą pracy lub utraty pracy przez uczestnika (w ramach współpracy z asystentami aktywizacji).

Pozyskiwanie pracodawców do współpracy oraz ofert pracy powiązane było ze specyfiką funkcjonowania zawodowego osób bezrobotnych, tak by realizowane pośrednictwo pracy

odpowiadało na potrzeby i leżało w obszarze możliwości uczestników. Podstawą podejmowania działań w obszarze pośrednictwa pracy była analiza:

- możliwości i potrzeb bezrobotnych,
- postępu w realizacji działań aktywizacyjnych,
- specyfiki pozyskanych ofert pracy i wymagań pracodawców,
- informacji zwrotnych uzyskiwanych od bezrobotnych, którzy podjęli daną ofertę pracy i pracodawców, którzy zatrudnili bezrobotnego,
- charakteru podjęć i utrzymania odpowiedniej pracy,
- przyczyn przerwania odpowiedniej pracy.

Tabela 19. Struktura pozyskanych i zweryfikowanych ofert pracy

Lp.	Lokalizacja punktu aktywizacji	Pozyskane i zweryfikowane oferty pracy	
		ilość	%
1.	m.st. Warszawa	470	44%
2.	powiat wołomiński	307	29%
3.	powiat ostrołęcki	141	13%
4.	powiat szydłowiecki	143	13%
Razem		1061	100%

W ramach prowadzonego pośrednictwa pracy najwięcej ofert pracy pozyskano w Warszawie – 44%, a następnie w powiecie wołomińskim – 29%, co odzwierciedla specyfikę funkcjonowania lokalnych rynków pracy – w stolicy jest największy popyt na pracę. Ze względu na obszar zatrudnienia (branżę) najwięcej pozyskanych i zweryfikowanych ofert pracy dotyczyło produkcji – 27%, magazynowania – 14%, prac porządkowych – 12% i usług – 11%. Ze względu na lokalną specyfikę można zaobserwować pewne zróżnicowanie w ramach pozyskanych i zweryfikowanych ofert pracy, w tym w Warszawie i powiecie wołomińskim dominującym obszarem pozyskanych i zweryfikowanych ofert pracy była produkcja odpowiednio 26% i 42%, w powiecie ostrołęckim gastronomia 16%, a w powiecie szydłowieckim usługi 22%. Ze względu na skalę prowadzonych działań i ich ściśle dedykowany charakter, struktura pozyskanych ofert pracy może nie odzwierciedlać trendów lokalnych rynków pracy. Dotyczy to szczególnie stolicy, gdzie rynek pracy jest bardzo duży i zróżnicowany.

Wykorzystanie pozyskanych i zweryfikowanych w ramach pośrednictwa pracy ofert pracy wynosiło 33%, przy czym rysują się wyraźne trendy:

- **w powiatach o ograniczonych rynkach pracy, gdzie popyt na pracę jest zdecydowanie niższy wykorzystanie ofert pracy jest wyższe – dotyczy to powiatu ostrołęckiego 61% i szydłowieckiego 56%,**
- **w powiatach o szerszym i bardziej zróżnicowanym rynku pracy, gdzie popyt na pracę jest zdecydowanie wyższy wykorzystanie ofert pracy jest niższe – dotyczy to m.st. Warszawy – 21% i powiatu wołomińskiego – 28%.**

Tabela 20. Struktura pozyskanych i zweryfikowanych ofert pracy ze względu na branżę

Lp.	Pozyskane i zweryfikowane oferty pracy w poszczególnych branżach	Lokalizacja punktu aktywizacji								ogółem	
		Warszawa		powiat wołomiński		powiat ostrołęcki		powiat szydłowiecki			
		Σ	%	Σ	%	Σ	%	Σ	%	Σ	%
1.	gastronomia	37	8%	0	0%	22	16%	10	7%	69	7%
2.	handel	29	6%	21	7%	15	11%	8	6%	73	7%
3.	usługi	67	14%	5	2%	8	6%	32	22%	112	11%
4.	budownictwo i prace remontowe	0	0%	42	14%	9	6%	13	9%	64	6%
5.	produkcja	124	26%	129	42%	16	11%	18	13%	287	27%
6.	prace porządkowe	56	12%	31	10%	12	9%	27	19%	126	12%
7.	transport	5	1%	0	0%	9	6%	5	3%	19	2%
8.	opieka przedszkolna	0	0%	0	0%	7	5%	0	0%	7	1%
9.	prace związane z dozowaniem	41	9%	35	11%	18	13%	5	3%	99	9%
10.	magazynowanie	95	20%	20	7%	18	13%	20	14%	153	14%
11.	obsługa administracyjno - biurowa	16	3%	24	8%	7	5%	5	3%	52	5%
Razem		470	100%	307	100%	141	100%	143	100%	1061	100%

Osoby bezrobotne podejmowały pracę w wyniku:

- skorzystania z ofert pracy dostępnych w pośrednictwie pracy – 60%,
- pozyskania oferty pracy we współpracy z asystentem aktywizacji przy wykorzystaniu portali internetowych, prasy, metody spekulatywnej (wytypowanie potencjalnych miejsc pracy i nawiązanie kontaktu),
- wykorzystania własnych zasobów, w tym sieci kontaktów osobistych i uczestnictwa w rekrutacji u pracodawców pozyskanych we własnym zakresie,
- uruchomienia jednoosobowej działalności gospodarczej.

Tabela 21. Wykorzystanie pozyskanych i zweryfikowanych ofert pracy

Lp.	Lokalizacja punktu aktywizacji	pozyskane i zweryfikowane oferty pracy	wykorzystanie pozyskanych i zweryfikowanych ofert pracy	Osoby bezrobotne, które skorzystały (podjęły pracę) z ofert pracy	
				ilość	%
1.	m.st. Warszawa	470	21%	97	61%
2.	powiat wołomiński	307	28%	86	41%
3.	powiat ostrołęcki	141	61%	86	76%
4.	powiat szydlowiecki	143	56%	81	73%
Razem		1061	33%	350	60%

Interesującą jest relacja pomiędzy wykorzystaniem ofert pracy w danym punkcie aktywizacji, a zaniechaniem dalszego uczestnictwa w usłudze przez osoby bezrobotne, w tym:

- w punkcie aktywizacji w Warszawie można odnotować najniższe wykorzystanie ofert pracy pozyskanych w ramach pośrednictwa pracy – 21% i najwyższy odsetek osób bezrobotnych, które zaniechały dalszego udziału w aktywizacji – 53%, jedną z dominujących przyczyn zaniechania dalszego udziału w aktywizacji była odmowa przyjęcia odpowiedniej oferty pracy lub samodzielna rezygnacja z dalszego udziału w aktywizacji po przedstawieniu osobie bezrobotnej oferty pracy,
- w punkcie aktywizacji w powiecie ostrołęckim można odnotować najwyższe wykorzystanie ofert pracy pozyskanych w ramach pośrednictwa pracy – 61% i najniższy odsetek osób bezrobotnych, które zaniechały dalszego udziału w aktywizacji – 15%.

Tabela 22. Struktura wykorzystanych ofert pracy i uczestników, którzy zaniechali udziału w zleceniu

Lp.	Lokalizacja punktu aktywizacji	Wykorzystanie pozyskanych i zweryfikowanych ofert pracy	Osoby, które zaniechały dalszego udziału w usłudze – przerwanie udziału lub rezygnacja
1.	m.st. Warszawa	21%	53%
2.	powiat wołomiński	28%	26%
3.	powiat ostrołęcki	61%	15%
4.	powiat szydlowiecki	56%	30%
Razem		33%	38%

W sytuacji współwystępowania zaniechania dalszego uczestnictwa w aktywizacji przez osoby bezrobotne i unikania lub odmowy podjęcia odpowiedniej pracy, które miało miejsce w punkcie aktywizacji w Warszawie można wyraźnie wskazywać, że uczestnicy utrzymując status osoby bezrobotnej faktycznie realizowali inne cele i prezentowali inne postawy niż „zdolność i gotowość do podjęcia pracy”.

W analizie jakościowej wśród dominujących barier warunkujących ograniczoną skuteczność aktywizacji uczestników realizujących inne cele niż poszukiwanie pracy, pomimo pozostawania w ewidencji osób bezrobotnych należy wymienić:

- utożsamianie statusu osoby bezrobotnej z uzyskaniem uprawnienia do ubezpieczenia zdrowotnego,
- uzyskanie z tytułu posiadania statusu osoby bezrobotnej podstawy do ubiegania się o świadczenia z pomocy społecznej,
- uzyskanie odpowiedniej pozycji, tj. osoby bezrobotnej w sytuacji reprezentowania się w sądzie, w tym w sprawach związanych z eksmisją z mieszkania, obciążeniami alimentacyjnymi, zadłużeniem komercyjnym i innym,
- uzyskanie oczekiwanego statusu, tj. osoby bezrobotnej w sytuacji kontaktu z komornikiem sądowym – łatwe wykazanie braku dochodów,
- posiadanie faktycznie innych źródeł utrzymania niż praca zarobkowa, w tym przede wszystkim pomoc społeczna, pomoc rodziny np.: renta lub emerytura rodziców, dochody męża lub partnera, pomoc dorosłych dzieci, w tym w zamian za opiekę nad wnukami – w stolicy nie obserwowano regularnego zatrudnienia w tzw. „szarej strefie”,
- brak możliwości podjęcia i utrzymania pracy ze względu na uzależnienia,
- brak możliwości podjęcia pracy ze względu na zły stan zdrowia, często współwystępujący z wiekiem (osoby w schyłkowym etapie aktywności zawodowej, dla których zasadnym byłoby orzeczenie stopnia niepełnosprawności i poszukiwanie stanowiska pracy z możliwością dostosowania do stanu zdrowia),
- brak możliwości podjęcia i utrzymania pracy ze względu na trudności o charakterze interpersonalnym, co dotyczyło szczególnie osób pozostających bez pracy przez okres kilku lub kilkunastu lat, gdzie zasadnym byłaby dogłębna diagnoza psychologiczna i psychiatryczna w ramach systemu ochrony zdrowia psychicznego (długotrwałe bezrobocie nie ma swoich przyczyn w strukturze rynku pracy, czy braku kwalifikacji, a jest powiązane z problemami w obszarze funkcjonowania indywidualnego i/lub zdrowia psychicznego).

Istotną kwestią dotyczącą współpracy z pracodawcami jest wyraźnie zróżnicowanie lokalnych rynków pracy, w tym przede wszystkim:

- specyfika warszawskiego rynku pracy oferującego większe, w stosunku do innych zasoby ofert pracy – większy popyt na pracowników, przy jednocześnie relatywnie wysokim poziomie oczekiwań wobec kandydatów,
- specyfika powiatu wołomińskiego jako obszaru leżącego w metropolitalnym otoczeniu stolicy, co wpływa na możliwości podejmowania zatrudnienia poza obszarem powiatu, tj. przede wszystkim w Warszawie,

- specyfika ostrołęckiego i szydlowieckiego rynku pracy polegająca na oferowaniu przez pracodawców w większości zatrudnienia o charakterze okresowym do wykonania konkretnego zadania, np. w okresie 2-3 miesięcy.

2.6. Realizacja zleconych działań aktywizacyjnych - trudności, słabe strony, zagrożenia

2.6.1. Formalno-prawne uwarunkowania realizacji ZDA

Formalno-prawne uwarunkowania realizacji zlecenia działań aktywizacyjnych zostały wyznaczone przez regulacje zawarte w:

- ustawie Prawo zamówień publicznych z dnia 29 stycznia 2004 r. (Dz.U. z 2013 poz. 907, z późn.zm.),
- ustawie o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy z dnia 20 kwietnia 2004 r. (Dz. U. z 2013 r. poz. 674 z późn. zm.),
- ustawie o ochronie danych osobowych z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych (Dz. U. z 2014 r. poz. 1182)
- rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 25 sierpnia 2014 r. w sprawie algorytmu ustalania kwot środków Funduszu Pracy na finansowanie zadań w województwie (Dz. U. poz. 1294)
- rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 7 października 2011 r. w sprawie szczegółowych zasad gospodarki finansowej Funduszu Pracy (Dz. U. Nr 221, poz. 1317).

Powyższe regulacje prawne były aktualne na dzień publikacji ogłoszenia o zamówieniu publicznym w trybie przetargu nieograniczonego, tj. 12.11.2014 roku.

Ustawa Prawo zamówień publicznych wyznaczała przede wszystkim sposób wyboru i wymagania odnośnie realizatora, w tym:

- tryb wyboru realizatora – **przetarg nieograniczony**,
- spełnianie przez realizatora warunków określonych w art. 22 ust. 1 uPzp,
- brak podstaw do wykluczenia realizatora z przedmiotowego postępowania,
- warunki udziału w postępowaniu, w tym:
 - **posiadanie uprawnień** do wykonywania określonej działalności lub czynności, jeżeli przepisy prawa nakładają obowiązek ich posiadania – wykonawca jest wpisany do rejestru podmiotów prowadzących agencje zatrudnienia, zgodnie z art. 18 ust. 1 pkt 1 ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy oraz realizował usługę pośrednictwa pracy co najmniej przez poprzedni rok kalendarzowy poprzedzający termin złożenia oferty, potwierdzoną w złożonej marszałkowi województwa informacji o działalności agencji zatrudnienia
 - **posiadanie wiedzy i doświadczenia** - w okresie ostatnich 3 lat przed upływem terminu składania ofert, a jeżeli okres prowadzenia działalności jest krótszy – w tym okresie, za pośrednictwem (tj. w wyniku świadczenia usług pośrednictwa pracy) wykonawcy co najmniej łącznie 300 osób podjęło zatrudnienie lub pracę zarobkową,

- **dysonowanie odpowiednim potencjałem technicznym i osobami** zdolnymi do wykonania zamówienia, w tym zapewnienie koordynatora zleconych działań aktywizacyjnych i kadry opiekunów, przy czym na 1 opiekuna nie może przypadać więcej niż 80 osób bezrobotnych oraz obowiązek zapewnienia i uruchomienia w terminie 60 dni od dnia podpisania Umowy, czterech punktów aktywizacji do obsługi bezrobotnych w miejscowościach, w których siedziby mają Urzędy Pracy, biorące udział w realizacji zlecenia, tj. Ostrołęka, Szydłowiec, Warszawa i Wołomin zgodnie ze standardem określonym przez Zamawiającego
- **spełnianie warunków dotyczących sytuacji ekonomicznej i finansowej** - zamawiający nie postawił szczególnych wymagań w zakresie spełnienia tego warunku.

Ustawa o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy definiowała zakres i przedmiot zlecenia działań aktywizacyjnych, w tym w odniesieniu do art. 66d – 66j:

- zlecenie wykonania działań aktywizacyjnych agencji zatrudnienia, realizującej usługę pośrednictwa pracy, co najmniej przez poprzedni rok kalendarzowy, potwierdzoną złożeniem marszałkowi województwa informacji o działalności agencji zatrudnienia,
- zawarcie „umowy o świadczenie działań aktywizacyjnych” z realizatorem, tj. Zakładem Doskonalenia Zawodowego w Warszawie i wybranymi urzędami pracy, tj. Urzędem Pracy m.st. Warszawy, Powiatowym Urzędem Pracy w Wołominie, Powiatowym Urzędem Pracy w Szydłowcu i Powiatowym Urzędem Pracy w Ostrołęce,
- objęcie działaniami osób bezrobotnych z ustalonym II lub III profilem pomocy, przy czym minimalny udział bezrobotnych z ustalonym III profilem pomocy to 240 osób,
- skierowanie przez jeden urząd pracy nie mniej niż 200 bezrobotnych, w tym: Urząd Pracy m.st. Warszawy 400 bezrobotnych, Powiatowy Urząd Pracy w Wołominie 400 bezrobotnych, Powiatowy Urząd Pracy w Ostrołęce 200 bezrobotnych, Powiatowy Urząd Pracy w Szydłowcu 200 bezrobotnych oraz strukturę bezrobotnych planowanych do objęcia działaniami aktywizacyjnymi

Tabela 23. Grupy uczestników zlecenia działań aktywizacyjnych

Grupy osób bezrobotnych	Liczba osób bezrobotnych skierowanych przez Urząd Pracy m.st. Warszawy	Liczba osób bezrobotnych skierowanych przez PUP w Ostrołęce	Liczba osób bezrobotnych skierowanych przez PUP w Szydłowcu	Liczba osób bezrobotnych skierowanych przez PUP w Wołominie
Ogółem	400	200	200	400
z tego minimum:				
Grupa 1. Bezrobotni do 25 roku życia	80	40	40	80
Grupa 2. Bezrobotni, dla których określono III profil pomocy	80	40	40	80

- okres realizacji zamówienia od 16.03.2015 do 05.12.2016, tj. 630 dni oraz warunki realizacji zleconych działań aktywizacyjnych, adekwatne do potrzeb grupy bezrobotnych, tym:
 - uruchomienie punktów aktywizacji,
 - przeprowadzenie rekrutacji,
 - dokonanie diagnozy sytuacji zawodowej bezrobotnych,
 - przygotowanie projektu działań aktywizacyjnych dla bezrobotnych,
 - przeprowadzenie aktywizacji bezrobotnych zgodnie z zadeklarowaną w ofercie koncepcją,
 - prowadzenie pośrednictwa pracy,
 - doprowadzenie bezrobotnych do podjęcia odpowiedniej pracy trwającej przez okres co najmniej 14 dni,
 - wspieranie bezrobotnych w utrzymywaniu odpowiedniej pracy, w szczególności poprzez monitorowanie ich losów po podjęciu odpowiedniej pracy lub utrzymywanie kontaktu z ich pracodawcą oraz w razie konieczności wspieranie w podjęciu kolejnej pracy,
 - rozliczenie wykonanego zamówienia,
 - udział w ocenie efektów działań aktywizacyjnych.
- wynagrodzenie brutto należne realizatorowi za jednego bezrobotnego na poziomie nie przekraczającym trzykrotności przeciętnego wynagrodzenia obowiązującego w dniu zawarcia umowy o świadczenie działań aktywizacyjnych, w przypadku zamówienia realna kwota to 11 tys. zł brutto,
- zakres i sposób prowadzenia kontroli zarówno u realizatora, jak i w urzędach pracy,
- minimalny deklarowany poziom wskaźników, w tym: skuteczności zatrudnieniowej – 50% i utrzymania w zatrudnieniu – 30%.
- zwrot środków przez realizatora w sytuacji nieosiągnięcia wskaźników, co najmniej na poziomie minimalnym, w tym:
 - sposób kalkulacji w przypadku nieosiągnięcia wskaźnika skuteczności zatrudnieniowej

$$Z_1 = K_1 \times (Wsz - Wszo)$$

Z_1 – kwota zwrotu,

K_1 – suma I i II części wynagrodzeń otrzymanych przez realizatora,

Wsz – deklarowany wskaźnik skuteczności zatrudnieniowej,

$Wszo$ – osiągnięty wskaźnik skuteczności zatrudnieniowej;

- sposób kalkulacji w przypadku nieosiągnięcia wskaźnika utrzymania w zatrudnieniu

$$Z_2 = K_2 \times (Wuz - Wuzo)$$

Z_2 – kwota zwrotu,

K_2 – suma III części wynagrodzeń otrzymanych przez realizatora,

Wuz – deklarowany wskaźnik utrzymania w zatrudnieniu,

$Wuzo$ – osiągnięty wskaźnik utrzymania w zatrudnieniu.

Ustawa o ochronie danych osobowych określała sposób i zakres gromadzenia i przetwarzania danych osobowych uczestników zlecenia działań aktywizacyjnych, w tym:

- przetwarzanie danych osobowych wyłącznie w celu prawidłowego wykonania przedmiotu zlecenia działań aktywizacyjnych,
- wyrażenie zgody przez osobę bezrobotną na przetwarzanie danych osobowych zgodnie z ustawą z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych (Dz.U. z 2014 r. poz. 1182) w formie pisemnego oświadczenia,
- imienne upoważnienie kadry realizatora do przetwarzania danych osobowych wydane na okres realizacji zamówienia,
- zawarcie umów powierzenia przetwarzania danych osobowych pomiędzy:
 - Wojewódzkim Urzędem Pracy w Warszawie a Zakładem Doskonalenia Zawodowego w Warszawie jako realizatorem,
 - Urzędem Pracy m.st. Warszawy, Powiatowym Urzędem Pracy w Wołominie, Powiatowym Urzędem Pracy w Szydłowcu i Powiatowym Urzędem Pracy w Ostrołęce a Zakładem Doskonalenia Zawodowego w Warszawie jako realizatorem (odrębna umowa z każdym urzędem pracy),
 - Wojewódzkim Urzędem Pracy w Warszawie a Urzędem Pracy m.st. Warszawy, Powiatowym Urzędem Pracy w Wołominie, Powiatowym Urzędem Pracy w Szydłowcu i Powiatowym Urzędem Pracy w Ostrołęce (odrębna umowa z każdym urzędem pracy).

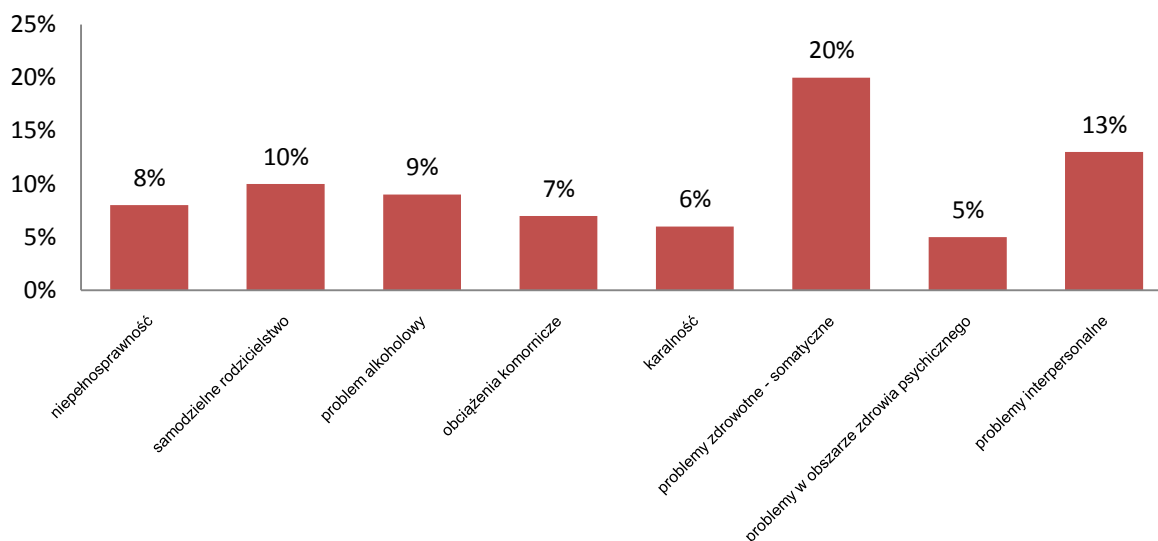
Stosowanie formalno-prawnych regulacji pozwoliło na zgodne z prawem wdrożenie zlecenia działań aktywizacyjnych.

2.6.2. Uwarunkowania leżące po stronie uczestników programu

Uczestnicy zlecenia działań aktywizacyjnych to osoby najbardziej oddalone od rynku pracy. Ich sytuacja społeczno-zawodowa jest bardzo złożona i wyznacza ją wiele niekorzystnych czynników. Na podstawie doświadczeń wynikających z aktywizacji zawodowej osób długotrwale bezrobotnych określono kluczowe bariery wpływające przede wszystkim na ograniczenie możliwości skutecznego funkcjonowania zawodowego, do których należą:

- trudności zdrowotne, w tym somatyczne i w obszarze zdrowia psychicznego,
- trudności o charakterze interpersonalnym,
- samotne rodzicielstwo,
- uzależnienia, w tym przede wszystkim od alkoholu,
- niepełnosprawność,
- obciążenia komornicze,
- karalność.

Wykres. Dominujące bariery w grupie uczestników zlecenia działań aktywizacyjnych

Wskazane obszary mają różny charakter i specyfikę, jednak ich występowanie znacznie ogranicza możliwości podjęcia i utrzymania pracy. Cechą charakterystyczną części pojawiających się barier jest to, że ich usunięcie nie leży w zakresie działań i narzędzi stosowanych w obszarze rynku pracy, w tym poradnictwa zawodowego i pośrednictwa pracy. Dotyczy to przede wszystkim takich obszarów jak stan zdrowia, uzależnienia, czy trudności o charakterze interpersonalnym. Nasilenie poszczególnych grup barier było różne w zależności od punktu aktywizacji, przy czym dominującą trudnością ograniczającą aktywizację zawodową był nieodpowiedni stan zdrowia, w tym zaburzenia somatyczne i w obszarze zdrowia psychicznego.

Istotną grupą barier w funkcjonowaniu zawodowym uczestników są trudności o charakterze interpersonalnym. Można do nich zaliczyć ograniczenia pozostające poza diagnozą kliniczną psychologii i psychiatrii, objawiające się zaburzeniami zachowania, czy osobowości, zachowaniami o charakterze neurotycznym i psychotycznym, stanami lękowymi i depresyjnymi, typem "pieniaczym", brakiem nawyku stałej pracy, zachowaniami o charakterze aspołecznym, czy antyspołecznym oraz innymi zachowaniami o podłożu zaburzonego funkcjonowania indywidualnego. Często współwystępują problemy związane z uzależnieniem, w tym od alkoholu i leków. Grupa ta jest zdecydowanie zespołem przejawów i utrwalonych schematów zachowań, niż czystym typem klinicznym. Możliwości diagnozy są bardzo ograniczone i wymagałyby intensywnej interwencji psychologicznej i terapeutycznej. Osoby przejawiające tego typu zachowania od lat pozostają w rejestrze bezrobotnych, zaspokajając swoje potrzeby bytowe za pośrednictwem instytucji pomocy społecznej, rodziny lub innych źródeł pomocy zewnętrznej. Okresy długotrwałego bezrobocia przerywane są krótkimi okresami pracy, a przyczyny utraty zatrudnienia to często porzucenie pracy, rezygnacja pracodawcy, czy brak przedłużenia umowy. Zakończeniu pracy towarzyszą niejednokrotnie konflikty, poczucie skrzywdzenia, alienacji, brak umiejętności nawiązania relacji ze współpracownikami i przełożonymi. Są to znaczne deficyty interpersonalne i społeczne. Zmiana

sytuacji ze względu na jej źródło jest jednak bardzo trudna i faktycznie wymagałaby pogłębionej diagnozy psychologicznej i długotrwałego wsparcia terapeutycznego.

Kolejną barierą ograniczającą bieżące funkcjonowanie zawodowe jest samodzielne rodzicielstwo, szczególnie w sytuacji wielodzietności. Faktycznie osoby będące w takiej sytuacji nie są gotowe do podjęcia pracy, a ich motywacja do pozostawania w rejestrze osób bezrobotnych dotyczy uprawnienia do ubezpieczenia zdrowotnego. Realna gotowość do podjęcia zatrudnienia przez te osoby jest odroczone w czasie. Zniwelowanie tej bariery wymaga działań o charakterze systemowym.

Istotną barierą są również obciążenia komornicze i "spirala zadłużenia". Osoby posiadające egzekucje komornicze unikają oficjalnego zatrudnienia, gdyż wiąże się ona z zajęciem znacznej części wynagrodzenia. Jednocześnie nie stać ich na skuteczną pomoc prawną, a kolejne miesiące niespłacania długów pogarszają tylko ich sytuację. Często stosunek wysokości długu do wysokości osiąganych dochodów jest tak niekorzystny, że spłata zobowiązań rozciąga się na bardzo wiele lat.

Jednocześnie istotne jest to, że **w grupie uczestników zlecenia działań aktywizacyjnych jako kluczowe nie są diagnozowane trudności związane z brakiem kompetencji, czy kwalifikacji.** Wynika to z faktu, że rynek pracy oferuje realnie zatrudnienie dostosowane do potencjału jakim dysponują uczestnicy. Są to głównie prace proste, produkcyjne, usługowe czy inne wytwórcze. Pracodawcy nie oczekują od kandydatów do zatrudnienia w tych obszarach wysokich kompetencji, czy kwalifikacji, a jedynie odpowiedniej postawy, w tym motywacji, chęci do pracy, punktualności i systematyczności. Często oferują także przeszkolenie czy szkolenie stanowiskowe w miejscu pracy.

Dostępność ofert zatrudnienia dla osób długotrwale bezrobotnych wynika z posiadanego przez nich przygotowania i doświadczenia, ale przede wszystkim z faktycznych możliwości i predyspozycji. Potencjalne szkolenie nie zmienia zasadniczo sytuacji zatrudnieniowej osób długotrwale bezrobotnych, a jedynie przesuwają moment aktywizacji zawodowej. Jak wskazuje specyfika rynku pracy samo szkolenie, bez powiązania jego efektów z praktyką, nie wpływa znacząco na szanse zatrudnienia, gdyż na rynku pracy funkcjonują inni kandydaci posiadający zarówno przeszkolenie, jak i doświadczenie. Istotniejszą kwestią jest powrót do aktywności zawodowej, otwierający możliwości rozwoju zawodowego i szkolenia związanego z poszerzeniem lub zmianą kwalifikacji i kompetencji pozwalających na ich wykorzystanie w celu wzmocnienia swojej pozycji na rynku pracy.

Kluczową barierą w aktywizacji osób długotrwale bezrobotnych jest przede wszystkim brak motywacji, ich negatywna postawa wobec podjęcia i utrzymania zatrudnienia, mająca złożone przyczyny interpersonalne, społeczne i systemowe oraz posiadanie źródeł utrzymania innych niż praca zarobkowa.

Najbardziej istotne uwarunkowania leżące po stronie uczestników ograniczające możliwość skutecznej aktywizacji zawodowej to **występowanie barier na zniwelowanie, których ZDZ w Warszawie jako realizator nie miał wpływu**. Należy tu wskazać przede wszystkim:

- **złą sytuację zdrowotną uczestnika**, która zaburzała systematyczną aktywizację ze względu na powtarzające się permanentnie okresy niezdolności do pracy, skrajna sytuacja to śmierć trzech uczestników, nie były to zgony w wyniku wypadku, błędu lekarskiego, czy innego nieszczęśliwego zdarzenia,
- **nieuregulowaną formalnie sytuację ze względu na stan zdrowia uczestnika**, tj. zasadność orzeczenia stopnia niepełnosprawności, co pozwalałaby na poszukiwanie zatrudnienia w obrębie rynku chronionego lub stanowiska pracy dofinansowanego przez PFRON, adekwatnego do faktycznych możliwości – uczestnik mimo wielu lat pozostawania bez pracy i problemów zdrowotnych nie posiadał wiedzy o możliwości i warunkach ubiegania się o orzeczenie o niepełnosprawności do celów innych niż renta,
- **niezdiagnozowane klinicznie ograniczenia w obrębie zdrowia psychicznego**, które faktycznie wykluczają uczestnika z życia społecznego i zawodowego od wielu lat, ich diagnoza wymaga długotrwałego kontaktu z poradnią zdrowia psychicznego i może doprowadzić do stwierdzenia zasadności ubiegania się o orzeczenie stopnia niepełnosprawności,
- **uzależnienia od alkoholu**, w tym osoby w stadium bardzo silnego uzależnienia, powodującego demencję; motywowanie uczestnika do podjęcia leczenia odwykowego wykracza poza zakres aktywizacji przede wszystkim ze względu na ograniczony czas realizacji usługi i nie jest jej celem, natomiast problem alkoholowy wyklucza faktycznie uczestnika z rynku pracy, uzyskanie trwałego efektu zatrudnieniowego w przypadku osób uzależnionych od alkoholu nie jest powiązane z aktywizacją,
- **sprawowanie opieki nad dziećmi poniżej 3 roku życia** – rodzice, najczęściej matki nie posiadają motywacji i faktycznej gotowości do podjęcia pracy, a utrzymanie statusu osoby bezrobotnej wiąże się z posiadaniem uprawnień do ubezpieczenia zdrowotnego; problemem jest również brak miejsc instytucjonalnej opieki nad dzieckiem poniżej 3 roku życia, gdyż żłobki publiczne są trudno dostępne, a opłaty w żłobkach prywatnych stanowią barierę nawet po podjęciu pracy, gdyż koszt żłobka często jest równy lub przekracza wysokość możliwego wynagrodzenia.

Określone przez Zakład Doskonalenia Zawodowego w Warszawie bariery w rozwiązaniu, których celowe i skuteczne są działania z zakresu poradnictwa zawodowego, pośrednictwa pracy i inne formy aktywizacji to pomoc w przełamaniu ograniczeń i ułatwienie powrotu na rynek pracy **osobom z niepełnosprawnością i osobom, które weszły w kolizję z prawem**

Inne wskazane przez ZDZ w Warszawie bariery mogą być łagodzone lub rozwiązane z wykorzystaniem działań aktywizacyjnych, przy czym ze względu na ich złożony charakter wymagają:

- **podzielenia procesu, który prowadzi do wprowadzenia osoby długotrwale bezrobotnej na rynek pracy na etapy, pozwalające na faktyczne „uporządkowanie” różnych obszarów jej niewłaściwego funkcjonowania i zniwelowanie barier wzajemnie się na siebie nakładających**

- i wzmacniających, np.: stan zdrowia, uzależnienie, trudności o charakterze interpersonalnym,
- długotrwałej i systematycznej współpracy specjalistów z kilku obszarów, w tym rynku pracy, integracji i pomocy społecznej, terapii uzależnień, ochrony zdrowia psychicznego, pomocy prawnej,
 - zastosowania rozwiązań systemowych w sytuacji odroczonej gotowości do podjęcia pracy osób wychowujących dzieci poniżej 3 roku życia,
 - zastosowanie rozwiązań prawnych wobec osób posiadających obciążenia komornicze przekraczające znacznie ich realne możliwości zarobkowania, przy czym rozwiązania te nie powinny w żadnej mierze dotyczyć umorzenia zaległości, gdyż wzmacniałoby to negatywne postawy, a jedynie pomocy w samodzielnym wyjściu ze „spirali zadłużenia”.

2.6.3. Uwarunkowania leżące po stronie Realizatora

Zakład Doskonalenia Zawodowego w Warszawie jest stowarzyszeniem oświatowym prowadzącym od wielu lat działania m.in. w zakresie aktywizacji zawodowej i edukacji ustawicznej dorosłych, w tym ukierunkowanej na podwyższenie kwalifikacji i kompetencji. Posiada także szerokie doświadczenie we wdrażaniu przedsięwzięć z zakresu rynku pracy o zasięgu wojewódzkim, regionalnym i krajowym. Zlecenie działań aktywizacyjnych w latach 2015-2016 wpisuje się w zakres dotychczasowego doświadczenia i realizowane było przy współpracy podwykonawcy – Zakładu Doskonalenia Zawodowego w Kielcach. W ocenie realizatora wdrażanie zlecenia działań przebiegało harmonijnie. Każdy z etapów realizacji usługi miał jednak swoją specyfikę.

Istotne ze względu na wdrażanie usługi uwarunkowania leżące po stronie ZDZ w Warszawie jako realizatora zlecenia działań aktywizacyjnych to:

- odpowiedni dobór kadry, szczególnie doradców zawodowych i pośredników pracy, nie tylko w kontekście kwalifikacji i kompetencji merytorycznych, ale ich cech osobowości i predyspozycji do aktywizacji zawodowej osób najbardziej oddalonych od rynku pracy, sposób funkcjonowania kadry jest jednym z zasadniczych warunków skuteczności aktywnej polityki rynku pracy (jest to prawidłowość stwierdzona w badaniach społecznych prowadzonych w różnych krajach Unii Europejskiej),
- przygotowanie kadry, szczególnie doradców zawodowych i pośredników pracy, do realizacji zadań wynikających z przedstawionej koncepcji usługi oraz wytworzenie świadomości powiązania podejmowanych działań z osiągnięciem zakładanych wskaźników skuteczności zatrudnieniowej, wielu doradców zawodowych i pośredników pracy mimo posiadania odpowiedniego stażu pracy, nie ma doświadczenia w działaniach nakierowanych na osiągnięcie efektu zatrudnieniowego,
- pozyskanie na potrzeby realizacji usługi odpowiednich pomieszczeń, w tym szczególnie w kontekście dostosowania do potrzeb osób z niepełnosprawnością, jeden z punktów aktywizacji zmieniał lokalizację trzykrotnie ze względu na zapewnienie odpowiednich warunków.

2.6.4. Uwarunkowania leżące po stronie pracodawców

Współpraca z pracodawcami była istotnym ogniwem skutecznej aktywizacji zawodowej osób długotrwale bezrobotnych. Zakres i warunki współpracy determinowane były lokalnymi uwarunkowaniami, w tym cechą charakterystyczną było większe wykorzystanie pozyskanych ofert pracy na obszarach o mniejszym popycie na pracę, tj. na terenie powiatu szydlowieckiego i ostrołęckiego. Pracodawcy chętnie współpracowali z Zakładem Doskonalenia Zawodowego w Warszawie na wszystkich etapach wdrażania usługi, gdyż upatrywali we współpracy korzyści płynących dla swoich firm i instytucji, w tym:

- złożenie oferty pracy – zwiększenie dostępu do źródła dopływu kandydatów do zatrudnienia,
- proces rekrutacji – wsparcie przez pomoc w optymalnym doborze kandydata do oferty pracy,
- monitorowanie po podjęciu zatrudnienia – wsparcie przez realizatora procesu adaptacji pracownika w nowym miejscu pracy, zapobieganie ewentualnemu przedwczesnemu zakończeniu zatrudnienia, pomoc w rozwiązywaniu sytuacji trudnych.

Zakład Doskonalenia Zawodowego w Warszawie posiada informacje, że pracodawcy przedkładali współpracę z realizatorem nad agencje pracy tymczasowej ze względu na celowy dobór kandydatów, zainteresowanie merytorycznym aspektem współpracy, wsparcie na wszystkich etapach, w tym w okresie po podjęciu zatrudnienia.

Istotne ze względu na wdrażanie usługi uwarunkowania leżące po stronie pracodawców to:

- wiarygodność pracodawców, w tym faktyczne dotrzymanie warunków zawartych w zgłaszanych ofertach pracy, np.: dotyczących formy zatrudnienia, sposobu i wysokości wynagrodzenia,
- ograniczone potrzeby zatrudnieniowe, szczególnie ze względu na czas trwania zatrudnienia, w tym trendy w powiecie ostrołęckim i szydlowieckim związane ze stosunkowo krótkim okresem oferowanego zatrudnienia,
- ograniczone możliwości wynagradzania pracowników, w tym proponowanie w wielu ofertach pracy wynagrodzenia na poziomie płacy minimalnej lub niewiele powyżej tej kwoty,
- nieprawidłowości w odprowadzaniu składek na ubezpieczenie społeczne, sytuacja dotyczyła pracodawców spoza pośrednictwa pracy prowadzonego w punktach aktywizacji,
- brak zrozumienia dla zasadności wystawiania dokumentów potwierdzających podjęcie i utrzymanie zatrudnienia, niezbędnych do udokumentowania usługi, dotyczyło to szczególnie pracodawców sektora publicznego,
- nieprzyjazne procedury niedostosowane do możliwości percepcyjnych części osób długotrwale bezrobotnych i brak wsparcia ze strony przedstawicieli pracodawców na etapie podjęcia zatrudnienia, rozwiązanie sytuacji wymagało aktywnego uczestnictwa kadry realizatora na etapie rekrutacji, sytuacja dotyczyła szczególnie instytucji publicznych zlokalizowanych na terenie stolicy.

2.7. Uzyskane wskaźniki

2.7.1. Wskaźnik skuteczności zatrudnieniowej

Zakład Doskonalenia Zawodowego w Warszawie zadeklarował w ofercie osiągnięcie wskaźnika skuteczności zatrudnieniowej na poziomie co najmniej 50%. Wskaźnik skuteczności zatrudnieniowej – oznacza stosunek liczby bezrobotnych, którzy w wyniku działań realizatora podjęli i utrzymali odpowiednią pracę przez okres co najmniej 14 dni, do liczby bezrobotnych, którzy na podstawie skierowania urzędu pracy zgłosili się do realizatora. **Osiągnięty przez Zakład Doskonalenia Zawodowego w Warszawie wskaźnik skuteczności zatrudnieniowej to 49,25% co oznacza, że odpowiednią pracę podjęło 591 osób.**

Wśród osób, które podjęły zatrudnienie przeważały osoby wykonujące umowę cywilną 59,72%. Najwięcej osób podjęło zatrudnienie w formie umowy o pracę w punkcie aktywizacji w Szydłowcu 71,82%, a najmniej w punkcie aktywizacji w Ostrołęce 7,96%. Natomiast w formie umowy cywilnej najwięcej osób podjęło zatrudnienie w punkcie aktywizacji w Ostrołęce 73,29%, a najmniej w punkcie aktywizacji w Szydłowcu 26,36%. Osoby, które zdecydowały się na uruchomienie własnej działalności gospodarczej stanowiły zdecydowanie mniejszą grupę we wszystkich punktach aktywizacji – 4,23%.

Tabela 24. Struktura podjęć odpowiedniej pracy

Lp.	Lokalizacja punktu aktywizacji	Podjęcia pracy ogółem		Podjęcia pracy umowa o pracę		Podjęcia pracy umowa cywilna		Podjęcia pracy własna działalność	
		Σ	%	Σ	%	Σ	%	Σ	%
1.	m.st. Warszawa	159	39,75%	74	46,54%	75	47,17%	10	6,29%
2.	Wołomin	146	48,67%	33	22,60%	107	73,29%	6	4,11%
3.	Ostrołęka	113	56,50%	9	7,97%	97	85,84%	7	6,19%
4.	Szydłowiec	110	55,00%	79	71,82%	29	26,36%	2	1,82%
5.	Radzymin	63	63,00%	18	28,57%	45	71,43%	0	0%
Razem		591	49,25%	213	36,04%	353	59,73%	25	4,23%

Oceniając faktyczny poziom aktywizacji osób długotrwale bezrobotnych należy uwzględnić uczestników, którzy podjęli zatrudnienie, jednak nie spełniało ono kryteriów odpowiedniej pracy m.in. ze względu na:

- poziom wynagrodzenia poniżej 50% płacy minimalnej,
- termin podjęcia pracy po zakończeniu okresu realizacji działań aktywizacyjnych, tj. po 9 maja 2016, przy czym w okresie 90 dni, kiedy to realizator był zobowiązany do kontynuowania działań aktywizacyjnych,
- zatrudnienie w branży związanej z rolnictwem.

Uczestnicy, którzy podjęli zatrudnienie niezgodne z definicją odpowiedniej pracy to 23 osoby. Oceniając poziom skuteczności działań aktywizacyjnych należy również uwzględnić skuteczność działań na rzecz tej grupy osób. Ze względów formalnych nie może ona zostać zaliczona do wynagrodzenia realizatora, jednak w obszarze merytorycznym wykonane zostały działania aktywizacyjne, które przyniosły efekt w postaci zatrudnienia. **Osoby bezrobotne zaktywizowane w wyniku realizacji zlecenia działań aktywizacyjnych**, za które ZDZ w Warszawie otrzymał wynagrodzenie oraz które nie zostały zaliczone do wskaźnika skuteczności podjęć odpowiedniej pracy **to łącznie 614 osób, co stanowi skuteczność podjęcia zatrudnienia na poziomie 51,17%.**

Tabela 25. Podjęcia zatrudnienia przez uczestników działań aktywizacyjnych

Lp.	Lokalizacja punktu aktywizacji	Podjęcia odpowiedniej pracy		Podjęcia pracy poza definicją odpowiedniej pracy		Podjęcia pracy ogółem	
		Σ	%	Σ	%	Σ	%
1.	m.st. Warszawa	159	39,75%	12	3,00%	171	42,75%
2.	Wołomin	146	48,67%	6	2,00%	152	50,67%
3.	Ostrołęka	113	56,50%	5	2,50%	118	59,00%
4.	Szydłowiec	110	55,00%	0	0,00%	110	55,00%
5.	Radzymin	63	63,00%	0	0,00%	63	63,00%
Razem		591	49,25%	23	1,92%	614	51,17%

2.7.2. Wskaźnik utrzymania w zatrudnieniu

Zakład Doskonalenia Zawodowego w Warszawie zadeklarował w ofercie osiągnięcie wskaźnika utrzymania w zatrudnieniu na poziomie co najmniej 30%. Wskaźnik utrzymania w zatrudnieniu – oznacza stosunek liczby osób, które po upływie 90 dni od dnia podjęcia odpowiedniej pracy, podjętej w wyniku działań realizatora, nadal pozostają w zatrudnieniu, do liczby bezrobotnych skierowanych do zatrudnienia przez realizatora. Dla potrzeb zlecenia przyjęto, że poprzez „liczbę bezrobotnych skierowanych do zatrudnienia przez realizatora” rozumie się „liczbę bezrobotnych, którzy w wyniku działań realizatora podjęli odpowiednią pracę”. **Osiągnięty przez realizatora wskaźnik utrzymania w zatrudnieniu to 34,69%, co oznacza, że odpowiednią pracę kontynuowało przez okres co najmniej 90 dni 205 osób.**

Najwięcej uczestników spośród osób, które podjęły pracę, po upływie 90 dni nadal kontynuowało zatrudnienie w punkcie aktywizacji w Warszawie – 50,31%, w tym 80% w formie umowy o pracę. Najmniej osób kontynuowało zatrudnienie w punkcie aktywizacji w Ostrołęce – 21,24%, w tym 63% w formie umowy o pracę. Wskazuje to na specyfikę i zróżnicowanie lokalnych rynków pracy, przy czym cechą wspólną jest fakt dłuższego utrzymywania pracy, przez osoby zatrudnione w formie umowy o pracę.

Tabela 26. Struktura utrzymania odpowiedniej pracy, przez okres co najmniej 90 dni

Lp.	Lokalizacja punktu aktywizacji	Utrzymanie pracy ogółem		Utrzymanie pracy umowa o pracę		Utrzymanie pracy umowa cywilna		Utrzymanie pracy własna działalność	
		Σ	%	Σ	%	Σ	%	Σ	%
6.	m.st. Warszawa	80	50,31%	64	80%	9	11%	7	9%
7.	Wołomin	51	34,93%	25	49%	20	39%	6	12%
8.	Ostrołęka	24	21,24%	15	63%	2	8%	7	29%
9.	Szydłowiec	30	27,27%	28	93%	0	0%	2	7%
10.	Radzymin	20	31,75%	9	45%	11	55%	0	0%
Razem		205	34,69%	142	69%	42	20%	22	11%

Jednocześnie o trwałości efektu aktywizacji świadczy kontynuowanie zatrudnienia w kolejnym okresie przez uczestników, którzy podjęli odpowiednią pracę. W gronie osób zatrudnionych w wyniku działań realizatora pracę kontynuowało przez okres 180 dni 151 uczestników, co stanowi 26%. Najwięcej uczestników kontynuowało zatrudnienie w punkcie aktywizacji w Warszawie – 36%, w tym 67% w formie umowy o pracę. Najmniej uczestników kontynuowało zatrudnienie w punkcie aktywizacji w Ostrołęce 9%, w tym najwięcej osób w formie prowadzenia własnej działalności gospodarczej 60%.

Tabela 27. Struktura utrzymania odpowiedniej pracy, przez okres co najmniej 180 dni

Lp.	Lokalizacja punktu aktywizacji	Utrzymanie pracy ogółem		Utrzymanie pracy umowa o pracę		Utrzymanie pracy umowa cywilna		Utrzymanie pracy własna działalność	
		Σ	%	Σ	%	Σ	%	Σ	%
11.	m.st. Warszawa	57	36%	38	67%	12	21%	7	12%
12.	Wołomin	42	29%	22	53%	14	33%	6	14%
13.	Ostrołęka	10	9%	4	40%	0	0%	6	60%
14.	Szydłowiec	30	27%	28	93%	0	0%	2	7%
15.	Radzymin	12	19%	9	75%	3	25%	0	0%
Razem		151	26%	101	67%	29	19%	21	14%

2.8. Ocena finansowych parametrów programu

Zgodnie z zapisami art. 66d ust. 6 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy wynagrodzenie brutto należne realizatorowi za jednego bezrobotnego nie może przekroczyć trzykrotności przeciętnego wynagrodzenia obowiązującego w dniu zawarcia umowy o świadczenie działań aktywizacyjnych.

Na faktyczną wysokość finansowych parametrów programu wpływają:

- liczba przygotowanych bilansów otwarcia potwierdzających przeprowadzenie diagnozy sytuacji zawodowej bezrobotnego oraz przygotowanie projektu działań aktywizacyjnych,
- poziom osiągnięcia wskaźnika skuteczności zatrudnieniowej,

- poziom osiągnięcia wskaźnika utrzymania w zatrudnieniu,
- liczba uczestników kontynuująca zatrudnienie przez okres minimum 180 dni,
- wysokość wynagrodzenia osiągnięta przez uczestnika, który podjął odpowiednią pracę lub nadal pozostaje w zatrudnieniu, gdyż w przypadku osiągnięcia wynagrodzenia poniżej płacy minimalnej realizatorowi przysługuje proporcjonalne wynagrodzenie, w tym:
 - 30% maksymalnej jednostkowej kwoty wynagrodzenia za daną część, w przypadku uzyskania wynagrodzenia w wysokości od 50% do poniżej 60% minimalnego wynagrodzenia pracownika zatrudnionego w pełnym miesięcznym wymiarze czasu pracy (zgodnie z wymogami prawa polskiego w tym zakresie);
 - 45% maksymalnej jednostkowej kwoty wynagrodzenia za daną część, w przypadku uzyskania wynagrodzenia w wysokości od 60% do poniżej 75% minimalnego wynagrodzenia pracownika zatrudnionego w pełnym miesięcznym wymiarze czasu pracy (zgodnie z wymogami prawa polskiego w tym zakresie);
 - 70% maksymalnej jednostkowej kwoty wynagrodzenia za daną część, w przypadku uzyskania wynagrodzenia w wysokości od 75% do poniżej 100% minimalnego wynagrodzenia pracownika zatrudnionego w pełnym miesięcznym wymiarze czasu pracy (zgodnie z wymogami prawa polskiego w tym zakresie);
 - 100% maksymalnej jednostkowej kwoty wynagrodzenia za daną część, w przypadku uzyskania wynagrodzenia w wysokości 100% i więcej minimalnego wynagrodzenia pracownika zatrudnionego w pełnym miesięcznym wymiarze czasu pracy (zgodnie z wymogami prawa polskiego w tym zakresie).

Realne osiągnięcie maksymalnej jednostkowej kwoty wynagrodzenia brutto wskazanej w art. 66d ust. 6 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy nie jest możliwe, przede wszystkim ze względu na specyfikę funkcjonowania osób najbardziej oddalonych od rynku pracy, co bezpośrednio przekłada się na wskazane powyżej bariery w uzyskaniu wskaźników podjęcia i utrzymania w zatrudnieniu.

2.8.1. Kategorie kosztów poniesionych przez Realizatora

W ramach zlecenia działań aktywizacyjnych Zakład Doskonalenia Zawodowego w Warszawie ponosił koszty wsparcia motywującego osoby bezrobotne do udziału w aktywizacji, w tym:

- koszty dojazdu w okresie aktywizacji i w pierwszym miesiącu po podjęciu zatrudnienia,
- koszty opieki nad dzieckiem/dziećmi do lat 6 w przypadku samotnego jego/ich wychowywania lub nad osobą zależną, która zamieszkuje we wspólnym gospodarstwie domowym z bezrobotnym w okresie aktywizacji i w pierwszym miesiącu po podjęciu zatrudnienia,
- koszty badań do celów sanitarno-epidemiologicznych wykonywanych w terenowej stacji Sanepid i potwierdzonych przez lekarza medycyny pracy,
- koszty zaświadczenia o niekaralności,

- koszty badań lekarskich w zakresie przydatności zawodowej w przypadku zatrudnienia uczestnika w formie umowy cywilnej,
- koszty ubrania roboczego w przypadku zatrudnienia uczestnika w formie umowy cywilnej.

2.8.2. Ocena zastosowanego w programie sposobu wynagrodzenia Realizatora oraz transzowania środków finansowych

Zastosowany w zlecaniu działań aktywizacyjnych model wynagradzania uzależniony był od skuteczności działań realizatora, w tym:

- etap I 20% jednostkowej kwoty wynagrodzenia brutto należne było za dokonanie diagnozy sytuacji zawodowej bezrobotnego i zaprojektowanie działań aktywizacyjnych mających na celu podjęcie przez bezrobotnego zatrudnienia lub pracy zarobkowej,
- etap II 20% jednostkowej kwoty wynagrodzenia brutto należne było za doprowadzenie bezrobotnego do podjęcia odpowiedniej pracy trwającej przez okres co najmniej 14 dni,
- etap III 30% jednostkowej kwoty wynagrodzenia brutto należne było za utrzymanie przez bezrobotnego odpowiedniej pracy podjętej w wyniku działań Wykonawcy przez okres co najmniej 90 dni,
- etap IV 30% jednostkowej kwoty wynagrodzenia brutto należne było za utrzymanie przez bezrobotnego odpowiedniej pracy podjętej w wyniku działań Wykonawcy przez okres co najmniej 180 dni.

Jednocześnie wysokość wynagrodzenia realizatora za etap II, III i IV była proporcjonalnie pomniejszona w przypadku, gdy uczestnik podjął pracę z wynagrodzeniem w przedziale od 50% płacy minimalnej do poniżej 100% płacy minimalnej. Realizatorowi nie przysługiwało wynagrodzenie, w przypadku, gdy uczestnik podjął pracę z wynagrodzeniem poniżej 50% płacy minimalnej w przeliczeniu na pełen miesiąc zatrudnienia.

Model wynagradzania, w którym efektywność finansowa powiązana jest w całości ze skutecznością działań, w tym w 80% ze skutecznością doprowadzenia i utrzymania w zatrudnieniu jest w warunkach polskich innowacją w ramach aktywnej polityki rynku pracy. Model taki postawił przed realizatorem szereg wyzwań związanych z określeniem i niwelowaniem ryzyka przedsięwzięcia, szczególnie w kontekście sytuacji, kiedy efekt końcowy nie jest zależny jedynie od przygotowania i zaangażowania realizatora, ale również od gotowości i zdolności do zatrudnienia uczestników.

Powiązanie wynagradzania jedynie ze skutecznością działań realizatora, spłaszcza perspektywę aktywizacji osób długotrwale bezrobotnych w co najmniej dwóch aspektach:

- zaliczanie do wskaźnika efektywności zatrudnionej jedynie osób, które spełniły kryterium odpowiedniej pracy i brak jakiegokolwiek części wynagrodzenia za uczestników, którzy podjęli zatrudnienie z wynagrodzeniem poniżej 50% płacy minimalnej, np. w niepełnym wymiarze czasu pracy - w przypadku osób najbardziej oddalonych od rynku pracy zmotywowanie i przygotowanie ich do pracy niezależnie od formy umowy i wymiaru czasu pracy jest zadaniem bardzo trudnym;

doprowadzając do zatrudnienia z wynagrodzeniem poniżej 50% płacy minimalnej realizator zaangażował własne zasoby i środki do aktywizacji doprowadzając do zmiany sytuacji zawodowej uczestnika; praca na część etatu jest pożądana np.: przez osoby, które funkcjonują w rodzinie wielodzietnej, mają trudności zdrowotne lub znajdują się w schyłkowym okresie aktywności zawodowej; osoba rejestrując się jako bezrobotna oświadcza, że jest zdolna i gotowa do podjęcia pracy, w co najmniej połowie obowiązującego wymiaru czasu pracy, faktycznie część uczestników nie posiada takiej „zdolności” i „gotowości”; sytuacja ta ma również swoje skutki formalne, gdyż osoba bezrobotna po podjęciu pracy z wynagrodzeniem poniżej 50% płacy minimalnej zostaje usunięta z rejestru bezrobotnych prowadzonego przez urząd pracy,

- doprowadzenie do sytuacji pozbawienia uczestnika statusu bezrobotnego ze względu na odmowę podjęcia pracy – doprowadzenie do sytuacji pozbawienia uczestnika statusu osoby bezrobotnej ze względu na odmowę podjęcia pracy w praktyce wymaga od realizatora zaangażowania zasobów i środków porównywalnych do sytuacji doprowadzenia do podjęcia pracy; sytuacji taka ma miejsce w przypadku uczestników odmawiających bez uzasadnionej przyczyny udziału w aktywizacji i podjęcia pracy, a jej zalegalizowanie odbywa się poprzez wydanie przez urząd pracy decyzji administracyjnej; przed wystąpieniem o pozbawienie uczestnika statusu osoby bezrobotnej realizator podejmował co najmniej 2-3 próby doboru satysfakcjonującej dla uczestnika oferty pracy, a następnie zbierał dowody formalne, potwierdzające odmowę podjęcia zatrudnienia; takie działania wymagają większego zaangażowania zasobów, niż sytuacja doprowadzenia do podjęcia pracy i mają swoje skutki formalne, gdyż osoba bezrobotna zostaje usunięta z urzędowego rejestru bezrobotnych.

Ze względu na opisane powyżej dwie sytuacje stosowany w zlecaniu działań aktywizacyjnych system wynagradzania realizatora powoduje, że wykonuje on zadania mające wpływ na realną aktywizację bezrobotnych i statystykę publiczną bez faktycznego wynagrodzenia. Koncepcja powiązania wynagrodzenia realizatora ze skutecznością działań jest zasadna, gdyż motywuje do koncentracji na efektach, a nie produktach podejmowanych działań. Jednak obszar, w którym działa realizator jest bardzo złożony i wydaje się, że konstrukcja wynagradzania powinna w większym stopniu odwzorowywać skomplikowaną sytuację osób długotrwale bezrobotnych, najbardziej oddalonych od rynku pracy.

2.8.3. Ocena skuteczności przyjętych w programie kar za nieosiągnięcie wskaźnika utrzymania w zatrudnieniu oraz umownych

Przyjęty w zlecaniu działań aktywizacyjnych system kar dotyczy nieosiągnięcia na minimalnym poziomie zadeklarowanych w ofercie wskaźników skuteczności zatrudnieniowej i utrzymania w zatrudnieniu.

Zwrot środków przewidziano w przypadku, gdy realizator nie osiągnie:

- wskaźnika skuteczności zatrudnieniowej co najmniej na poziomie określonym w umowie, obliczenie wysokości zwrotu według następującego wzoru

$$Z_1 = K_1 \times (Wsz - Wszo)$$

Z_1 – kwota zwrotu,

K_1 – suma I i II części wynagrodzeń otrzymanych przez realizatora,

Wsz – deklarowany wskaźnik skuteczności zatrudnieniowej,

$Wszo$ – osiągnięty wskaźnik skuteczności zatrudnieniowej;

- wskaźnika utrzymania w zatrudnieniu co najmniej na poziomie określonym w umowie, obliczenie wysokości zwrotu według następującego wzoru

$$Z_2 = K_2 \times (Wuz - Wuzo)$$

Z_2 – kwota zwrotu,

K_2 – suma III części wynagrodzeń otrzymanych przez realizatora,

Wuz – deklarowany wskaźnik utrzymania w zatrudnieniu,

$Wuzo$ – osiągnięty wskaźnik utrzymania w zatrudnieniu.

System kar dla realizatora za niezrealizowanie wskaźników oraz uwzględnienie kar umownych jest logiczną konsekwencją powierzenia realizacji zadania publicznego na określonym z góry poziomie ilościowym i jakościowym. System kar przyjęty w programie jest dotkliwy dla realizatora, gdyż wymusza konieczność zwrotu środków nie tylko za niezrealizowaną część wskaźnika, co wynikało by z konieczności zwrotu środków otrzymanych z tytułu przeprowadzenia diagnozy i przygotowania projektu działań aktywizacyjnych, ale również części wynagrodzenia, która należna jest realizatorowi z tytułu zrealizowania II i III etapu aktywizacji. Zastosowany sposób obliczania kary jest konstrukcją matematyczną, która obiektywizuje przyjęte przez ustawodawcę założenia merytoryczne.

W ocenie Zakładu Doskonalenia Zawodowego w Warszawie co do zasady stosowanie systemu kar, w tym za nieosiągnięcie wskaźników założonych w ofercie jest zasadne. Wydaje się jednak, że kara powinna w większym stopniu uwzględniać czynniki umożliwienia osobie bezrobotnej podjęcia pracy, a mimo to odmowy z jej strony odpowiedniego zatrudnienia. Ze względu na specyfikę uczestników, którzy nie spełniają w części przypadków definicji osoby bezrobotnej, tj. nie są zdolni i gotowi do podjęcia zatrudnienia, co najmniej w połowie czasu pracy, brak efektu zatrudnieniowego nie wynika jedynie z deficytów działań podejmowanych przez realizatora. Wydaje się, że podobnie jak w przypadku systemu wynagradzania, system kar również w większym stopniu powinien odwzorowywać złożoną sytuację uczestników i wielość czynników, w tym negatywnych, które ją warunkują. Uwzględnienie tych czynników wpływałoby na stopień skomplikowania systemu kar.

Rozdział 3. Ocena modelu zlecenia działań aktywizacyjnych z perspektywy Realizatora

Istotą zlecenia działań aktywizacyjnych jest skuteczna interwencja na rzecz osób najbardziej oddalonych od rynku pracy, oparta o możliwość wykorzystania efektu synergii wynikającego ze współpracy agencji zatrudnienia z publicznymi służbami zatrudnienia. Wdrożenie zlecenia działań aktywizacyjnych na terenie województwa mazowieckiego obejmującego m.st. Warszawę, powiat

wołomiński, powiat ostrołęcki i powiat szydłowiecki było dla Zakładu Doskonalenia Zawodowego w Warszawie dużym wyzwaniem. Szczególne znaczenie miało przygotowanie i wdrożenie mechanizmów pozwalających na objęcie wsparciem grupy 1200 osób najbardziej oddalonych od rynku pracy, w tym w większości osób długotrwale bezrobotnych z ustalonym III profilem pomocy.

Z perspektywy Zakładu Doskonalenia Zawodowego w Warszawie jako realizatora do dobrych praktyk zlecania działań aktywizacyjnych można zaliczyć:

- wyprowadzenie funkcji asystenta aktywizacji jako kluczowej roli wspierającej osoby długotrwale bezrobotne w powrocie na rynek pracy,
- odejście od tradycyjnego modelu aktywizacji skoncentrowanego na realizacji „produktów” aktywizacyjnych m.in.: warsztatów, zajęć i szkoleń na rzecz systematycznego wsparcia indywidualnego, jako elementu budowania motywacji u osoby bezrobotnej,
- model aktywizacji, wydłużający kontakt z uczestnikiem w okresie po podjęciu zatrudnienia,
- zlecenie działań aktywizacyjnych jako funkcja realizowana na rzecz środowiska pracodawców – wsparcie w adekwatnym do potrzeb doborze pracowników,
- wzmocnienie współpracy pomiędzy sektorem instytucji publicznych i prywatnych w kontekście realizacji zadań z zakresu aktywnej polityki rynku pracy.

Wartością dodaną realizacji zlecania działań aktywizacyjnych było doprowadzenie do zatrudnienia grupy osób bezrobotnych, które to zatrudnienie nie spełniało przyjętych w zleceniu kryteriów odpowiedniej pracy, a stanowiło bezpośredni efekt aktywizacji zawodowej osób najbardziej oddalonych od rynku pracy.

Poniżej prezentowana jest próba syntetycznej oceny modelu zlecania działań aktywizacyjnych z perspektywy Zakładu Doskonalenia Zawodowego w Warszawie jako realizatora z wykorzystaniem analizy SWOT. Analiza dotyczy szerokiego kontekstu realizacji usługi, zarówno formuły zlecania działań aktywizacyjnych jako rozwiązania formalno-prawnego, jak i doświadczeń Zakładu Doskonalenia Zawodowego w Warszawie jako realizatora działającego w konkretnych uwarunkowaniach zlecania działań aktywizacyjnych w okresie 16.03.2015 – 05.12.2016 na terenie m.st. Warszawy, powiatu wołomińskiego, powiatu ostrołęckiego i powiatu szydłowieckiego.

Mocne strony

- wykorzystanie potencjału niepublicznej instytucji rynku pracy, jaką jest agencja zatrudnienia w kontekście realizacji aktywnej polityki rynku pracy,
- zastosowanie elastycznego i kompleksowego wsparcia, dedykowanego potrzebom danej grupy, którego istotą jest efektywność zatrudnieniowa,
- przeprowadzenie pogłębionej diagnozy sytuacji zawodowej osób długotrwale bezrobotnych,
- stały, systematyczny i realizowany z dużą częstotliwością kontakt z osobą bezrobotną wpływający na budowanie motywacji do aktywizacji zawodowej,
- utrzymywanie kontaktów z uczestnikiem po podjęciu zatrudnienia jako element zwiększania trwałości wsparcia,
- wykorzystanie dwutorowego modelu pośrednictwa ze względu na możliwość optymalnego doboru kadry do specyfiki zadania,
- sieć współpracujących pracodawców.

Słabe strony

- określenie limitu uczestników na poziomie minimalnym m.in. osoby z ustalonym III profilem pomocy co powodowało niedookreślenie struktury grupy docelowej w kluczowych aspektach funkcjonowania,
- uczestnicy obciążeni barierami, których eliminacja leżała poza zasięgiem działań aktywizacyjnych, w tym doradztwa zawodowego i pośrednictwa pracy m.in. zły stan zdrowia, uzależnienia w skrajnym stadium zaawansowania, faktyczny brak gotowości do podjęcia pracy ze względu na opiekę nad dzieckiem poniżej 3 roku życia,
- brak uwzględniania w modelu wynagradzania realizatora nakładu pracy i zasobów związanych z doprowadzeniem do sytuacji utraty statusu osoby bezrobotnej w wyniku odmowy podjęcia pracy,
- ograniczenie wskaźnika efektywności zatrudnieniowej do podjęć pracy z wynagrodzeniem stanowiącym co najmniej 50% płacy minimalnej, mimo że każde podjęcie pracy wpływa na zmianę statusu osoby bezrobotnej,
- ograniczenie podjęć pracy zaliczonych do wskaźnika efektywności zatrudnionej do okresu realizacji działań aktywizacyjnych, brak efektywnego ze względu na wskaźnik skuteczności zatrudnieniowej wykorzystania kolejnych 90 dni po zakończeniu okresu działań aktywizacyjnych,
- brak możliwości zaliczenia do wskaźnika zatrudnienia podjęć pracy przy wsparciu środków z PFRON, przy jednoczesnym kierowaniu do usługi osób z umiarkowanym i znacznym stopniem niepełnosprawności,
- brak uwzględnienia możliwości aktywizacji zawodowej w sektorze rolnym.

Szanse

- rozwój usług ukierunkowanych na aktywizację zawodową osób najbardziej oddalonych od rynku pracy w oparciu o zdobyte doświadczenia wszystkich stron zaangażowanych w realizację usługi,
- dalsza profesjonalizacja struktury organizacyjnej i kadrowej realizatora w obszarze działań na rzecz osób najbardziej oddalonych od rynku pracy, w tym wzmocnienie procedur i mechanizmów merytorycznych,
- upowszechnienie i „oswojenie” modelu aktywizacji osób najbardziej oddalonych od rynku pracy opartego o skuteczność i efektywność, w tym wynagradzanie za efekt i system kar - odejście od modelu „produktowego”, tj. wynagradzanie za wykonane działania bez względu na jego skuteczność,
- wytworzenie stabilnych mechanizmów współpracy ze środowiskiem pracodawców, w tym konkurencyjna pozycja realizatora w stosunku do agencji pracy, oferujących m.in. dobór pracowników,
- rozwój lokalnych rynków pracy i popytu na pracę,
- zmiany w obszarze wynagradzania, w tym uregulowania dotyczące płacy godzinowej w ramach umów cywilnych,
- zmiany legislacyjne wynikające z przyjętych kierunków rozwoju aktywnej polityki rynku pracy.

Zagrożenia

- mała dostępność kadry przygotowanej do pracy w systemie opartym o skuteczność zatrudnienia,
- mała dostępność lokali spełniających kryteria dostosowania do potrzeb osób niepełnosprawnych, dotyczy to powiatów oddalonych od większych aglomeracji miejskich.